STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 10197

GEZAMLTE SHRIFTN

Abraham Reisen

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

אברהם רייזען

געזאמלטע שריפטן

פארלאג „פרייהייט“

ניו יארק, 1928

Copyright, 1928
by the
FREIHEIT PUBLISHING ASS'N, Inc.
270

ליעדער

ערשטער באנד.

דאס לעבען ציהט

דאָס לעבען ציהט.

דאָס לעבען ציהט זיין אלטען ניגון —
עס דאַרשט דאָס הארץ נאָך עפּעס נייס:
אָ, טראַכט מיר אויס א נייעם ליגען —
איך צאָהל דערפאר דעם העכסטען פּרייז.

ווי אויסגעטראָטען אלע וועגען!
און אַלע שפּורען, ווי בעקאַנט:
ווי וואָלסטו וועלען בלאָנזשען, פרעגען:
וואו איז דער וועג צום נייעם לאַנד?

עס דאַרשט דאָס הארץ נאָך נייע קוואַלען,
אַ ווייטע לוסט אין ד' אויגען ברענט!
ווי וואָלט צו זיי איך צוגעפאַלען
און אויסגעשעפּט זיי מיט די הענט!

די זיידעס אונזערע, זיי פלעגען
זיך שאַפען ליגענס אַלערליי —
דאָך ווער פלעגט צווייפלען זיך דערוועגען
און וויים גערופען האָט עס זיי!

דער ווייטער קוואַל פון „אייביג־לעבען" —
געגלויבט האָט יעדערער דעריין,
און אויב געגלויבט איז שוין געוועזען —
מען ברויך נאָר זוכען: וואו — וואוהין? . . .

און אייער „ווארהייט“ איז אויף אייביג,
און ס'ווייסען זי פון גרויס ביז קליין,
דאָך אלע וועגען שמאָל און שטויביג
און שטאָט א קוואל, געפינסט א שטיין! . . .

ווען דו געהסט אַמאָל פאַרביי

ווען דו געהסט אַמאָל פאַרביי
יענע גאַס און יענע הויז,
וואו דו האָסט געוואוינט שוין לאַנג,
ווערט דיר אומעטיג און באַנג!

יענער צימער אין דער מיט
דיינער איז געוועזען דאָן!
דו דערקענסט די פענסטער צוויי —
פרעמד געוואָרען זיינען זיי!

דאָ געשטאַנען איז דיין בעט,
דאָרט געשטאַנען איז דער טיש;
אַנדערש איז געשטעלט דאָרט איצט,
אויף דיין שטוהל אַ פרעמדער זיצט.

קוקסט די מענשען אויף דער גאַס,
אַלע זיינען אונבעקאַנט.
נייע שכנים אין דעם הויז —
זעהען בייזע, פרעמדע אויס...

און די קינדערלעך ביים טיר
שפּיעלען זיך נאָך איצטער אויך;
אַך, דאָס דאַכט זיך דיר נאָר אויס,
יענע זיינען איצט שוין גרויס...

מערקט דיך איינער און ער פרעגט:
זוכט איהר וועמען דאָ אין הויז?

ענטפערסט: כ׳האב דאָ זעלבסט געוואוינט —
קוקט ער אָן דיך ווי ערשטוינט.

ער פערשטעהט ניט, אז מען קען
זוכען זיך אליין אין הויז
וואו מען האט געוואוינט נאך ווען
און מען וויל ז י ך ווידער זעהן.

טעג.

טעג — זיי זיינען גלייך צו מענשען.
און זיי לעבען און זיי שטארבען . . .
זומערס ערשטע טעג — ווי קינדער
זייגען זיי מיט זייער שמייכלען.

איך האב ליעב די קליינע קינדער
און די ערשטע טעג פון זומער —
ווייסען גאר ניט פון געוויטער
און זיי שפיעלען אזוי פריידיג.

ערשטע טעג פון הערבסט ! א, בלייבע !
ווי בעליעבט זיינט איהר מיין הארצען !
און ווי ריהרט מיך אייער שמייכעל,
וועלכער פאלט אויף הוילע פעלדער.

כ׳זעה אין איהם דעם זין פון לעבען :
אלעס מוז זיין ענדע האבען,
און דער זומער און די יוגענד —
וואס עס בליהט מוז אויבעט וועלקען . . .

גליק.

ווי ס'קומט נאָר אראָפּ דאָ
דער מענש אויף דער וועלט
אזוי איז פאר איהם שוין
זיין גליק דאָ בעשטעלט.

עס איז ניט קיין שטיקעל,
עס איז ניט קיין שטיק:
א יעדער בעקומט דאָ
א גלייכען טייל גליק.

קיין איבריגע גליקען
איז קיינמאָל פאראַן.
איין חלק פאר אלע,
פאר ווייב און פאר מאַן.

ביי'ן מענשען די אויגען,
זיי זיינען צו גרויס.
ער קוקט אויף א חלק
א צווייטענס נאָר אויס.

ער זוכט און ער נישטערט
און האָט נישט קיין רוה.
ביז וואַנען ער גנבה'ט
א צווייטענס טייל צו.

ער לויפט עם בעהאלטען,
ברעכט האלז און געניק,
און וועט אויך פערלירען
זיין אייג'נעם טייל גליק...

צייט-מאָטיוו.

מיר האָבען זיך אַלע איצט פיינד
און האַלטען זיך בלויז אין איין קריעגען.
צי איז דען פון ליעבע דאָס ליעד
געווען גאָר פון אָנפאנג א ליגען?

און אפשר גאָר זיינען מיר פאַלש,
אויך איצט אין דעם האַס אין דעם טיעפען,
דערפאר ווייל מיר זיינען פערפרעמדט
און האָבען זיך נאָך נישט בעגריעפען.

דאָך כאַפען צוריק איז שוין שפּעט,
מיר זיינען צו ווייט שוין פערגאַנגען,
און קענען ניט מעהר שוין צוריק
די הענד איינע ד'אנדערע דערלאַנגען...

אין וועג.

איך זוך שוין אין לעבען קיין וועג,
מיר דאכט שוין: דאָס בלאָנזשען איז ריכטיג;
איך בענק שוין ניט מעהר נאָך דער זון —
א שטערענדעל מאכט מיר שוין ליכטיג.

איך זוך שוין קיין פאלאץ אין וועג,
מיט צעהנדליגע צימערן, טירען,
וואו בת־מלכה'ס, ערדעל און שטאָלץ,
פון איינעם אין צווייטען שפאַצירען.

א הייזעלע זוך איך א קליינס,
ווען ס'הויבט אָן אין וועג פלוצים רעגענען
און זאָל דאָן א פריינדליך געזיכט
ביי'ן עפ'נען די טיר מיך בעגעגענען...

א שטיבעל א קליינס און א טיש...
א ליעדעל פון ווינד אין דעם קוימען,
און זיצען זיך רוהיג און שטיל
און טרוימען פארגעסענע טרוימען..

דו ביזט ווי א רויז.

דו ביזט ווי א רויז צווישען דערנער,
ניט זעהן עס, בעדארף מען זיין בלינד;
דאך לאָז איך דיך, מיידעל, א קאַלטער —
מיין הארץ בענקט נאָך דערנער אצינד.

א רויז — וואָס־זשע קענסטו מיר געבען?
דיין דופטען? אַך, דאָס שטערט מיר גראָד!
דיך אָפּרייסען? פּלאָגט דאָס געוויסען,
דיך נעהמען אין האנד — איז א שאָד.

בעליידיגט א רויז! און עס וועלען
בעריידען מיך לייט אין גאַנץ שטאָדט
און וועל ווי א קין דערנאָכדעם
געיאָגט זיין פון מענשען און גאָט.

דו וועסט אין מיין צימער פערוועלקען
גאַנץ שנעל, אין א טאָג אָדער צוויי,
און טראָגען וועל איך אין מיין הארצען
א שטענדיגען אומעט און וועה.

די געזוכטע ליעבע.

איך וואָלט זיך פערליעבען
אויך אַמאָל געוואָלט,
ווי אין בוך געשריעבען,
ווי אין בוך געמאָלט:

אין אַ שמאָל אַלעע
און פון בוימער שווארץ,
זאָל איך זי בעגעג'נען —
קלאַפּען זאָל דאָס הארץ.

איהרע טריט געמאָסטען,
איהר פיגור איז שלאַנק;
און ווי איינגעזיעגעלט
האָט זי מיין געדאַנק.

כ'וויים גאָר ניט איהר נאָמען,
און אויך ניט איהר שטאָם,
און אין הארצען ברענט שוין
מיר אַ ליעבעס-פלאַם!

וואַכען, לאַנגע וואָכען
געה איך פון דער פריה
אַלץ אין יענעם גאָרטען —
צו געפינען זי.

יאָהרען, לאַנגע יאָהרען,
געהען שנעל פאַרביי,
און איך זוך זי אימער,
אימער אויף דאָס ניי . .

און עס וועלקט דער גאָרטען
און צוריק ער בליהט,
און איך זוך זי ווידער,
און געפין זי ניט.

מיינע האָאר שוין גראָה באַלד
איך פערגעס, פערגעס ;
זוך זי יעדען פריהלינג,
כ'וואַרט נאָך אויף א נס.

אָך, נאָר דאָס איז ליעבע,
אייביג זוך זי, זוך,
ווי עס ווערט בעשריעבען
אין אַן אַלטען בוך...

דער זיעגער.

אַ, זייט נישט מקנא דעם העלד
וואָס האָט ענדליך געזיעגט,
און זייט נישט מקנא זיין קראַנץ
צום סוף, וואָס ער קריעגט.

עס זינגען איהם פרויען אַ ליעד —
עס קלינגט אַזוי זיס...
און בלומען מען שפּרייט און מען וואַרפט
צו איהם צו די פיס.

און ס'חלום'ען ליעבע צו איהם
די פרויען פון לאַנד,
און ס'חולם'ט די שעהנסטע צו איהם
און ציהט אויס איהר האַנד.

און ס'הערשט נישט קיין נייד מעהר פאַר איהם,
און מעהר קיין פערבאָט;
און ענדליך איז ער שוין קיין מענש,
ער איז שוין אַ גאָט...

ווי איינזאַם! אַ גאָט אויף דער ערד...
די שטראָף אַזוי האַרט!
ער בלייבט, ווי אין הימעל זיין פריינד,
אין פּאַלאַץ פאַרשפּאַרט...

זעקס מיליאן מענשען.

זעקס מיליאָנען מענשען
לעבען אין דער שטאָדט.
אויסגעצעהלט אויף ריכטיג —
די סטאַטיסטיק האָט.

און איין צייל פערנעהמט עס
אין דעם בלאַט, נישט מעהר;
איבערלעזען איז עס
איבעריגנס ניט שווער.

ס'איז נאָר א סטאַטיסטיק
פון א טרוק'נעם מאַן;
אין די זעקס מיליאָנען
בין איך אויך פאראַן...

און דער ארמער היימאַן
און דער רייכער שיף —
אלעם געהט אין חשבון,
אלעם — איין בעגריף...

געה איך אום שפּאַצירען
אין דער טיעפער נאַכט:
„זעקס מיליאָנען מענשען" —
האָבען מיך פערטראַכט.

שטיל אין אלע גאסען,
אלץ אין טיעפע רוה ;
(נאר א ווייטער טראמוויי
קלאפט נאך ערגעץ וואו...)

זעקס מיליאנען מענשען,
ווער זשע זיינען זיי. —
יעדער מיט זיין שמחה,
יעדער מיט זיין וועה ?

זעקס מיליאנען לײדען
האלט די נאכט אין שוים,
זעקס מיליאנען ליעבעס —
ליעבעס שטארק און גרוים.

זעקס מיליאנען מענשען
האבען מיך ערוואכט ;
כ'בענש זיי אין דער שטילקייט,
ווינש זיי : גוטע נאכט ! . . .

שטיל און אומעדיג.

שטיל און אומעדיג און שפעט . . .
הארץ מיינס, וואָס האָסט' זיך צורעדט . . .
אַלע מענשען שלאָפען לאַנג —
וואָס־זשע וואַכסטו, מיד און באַנג ?

שאַ, דו האָסט זיך ווי דערפרעהט . . .
האָסט געמיינט אַז יעמאַנד געהט.
קיינער געהט ניט, נאַריש הארץ,
קוק אין פענסטער : שטיל און שוואַרץ !. . .

שטיל און אומעדיג און שפעט . . .
הארץ מיינס — וואָס האָסט' זיך צורעדט ?
וועמען וואַרסטו ? זאָג מיר, זאָג —
אויף דעם אָקומענדען טאָג ? . . .

ער וועט קומען, נו, איז וואָס ?
וועט ער ברייגגען נאָך פערדראָס . . .
וואָס־זשע וואַרטסטו גאָר אומזיסט ? —
הארץ מיינס, ווי פערגאַרט דו ביזט ! . . .

די רויז.

עס בויגט זיך א רויז אויפ'ן טישעל
פון קריגעלע וואסער ארוים;
זי דופטעט, זי בליהט נאך, דאך פיהלט זי,
אז באלד און ס'וועט זיין מיט איהר אויס . . .

מען האט זי ניט לאנג אבגעריסען
פון גארטען, פון שוועסטערלאך פיעל;
זי האט זיך געשפיעלט דארט מיט שטראהלען,
אין אווענד — מיט ווינטעלאך קיהל!

א שמעטערלינג קומט איהר בעזוכען,
אין פארבען די שעהנסטע בעציערט;
ער פלאטערט ארום און ער זושעט,
און ענדליך א שמועס פערפיהרט.

ער האט באלד געהאלזט זי, געצערטעלט,
און אט — און ער זויגט שוין איהר זאפט . . .
זי האט זיך געשעמט, דאך געשוויגען,
עס האט איהר פערגעניגען פערשאפט . . .

דערנאך איז דער שמעטערלינג ליעגען
געבליעבען, ווי שכור פאר גליק.
א צווייטער, נאך יונגער און שענער
קומט אן, און דאס זעלבע צוריק . . .

פערמענט האָט זי ליעבע פּאר אַלע —
זיי זיינען געוועזן אזוי שיין . . .
איצט ווערט זי מיט וואסער געמינטערט,
דאָך וועט זי אָהן ליעבע פערגעהן . . .

זי און דער טרוים

אך, וואו איז זי, העניע, אצינד —
דאָס ליעבע, דאָס גאָלדענע קינד ?
איך האָב זי געליעבט א וואָך צוויי,
דאָך בענק איך עד היום נאָך זיי . . .

נאָך זיי, נאָך די וואָכען די צוויי,
זיי טהוען מיר איצטער נאָך וועה . . .
איך היט זיי ווי א גאָלדענעם טרוים —
און העניען — געדענק איך קוים־קוים.

אַלע

אַלע זיינען פריינד מיט דיר
ווען דיין מזל שטראַהלט,
אַלע פריינד פערלאָזען דיך,
ווען דיין שטערען פאַלט.

בלייבסט אַליין אין פינסטערניש —
און גאָר אונגעריכט
מערקסטו : אין דיין אייגען האַרץ
געהט דיר אויף א ליכט ;

מערקסטו ווי דאָס גליק קלאַפּט אַן
ווען דו ביזט אַליין,
און ווי ס'איז געוועזען דאַן
יענער שטערען קליין.

און געפינען ווען דו וואַלסט
איהם צוריק דערנאָך,
וואַלסטו איהם ניט אויפהויבען —
דען צו וואָס דעם יאָך ?...

אויפ׳ן ים.

1.

ווי א בייזע צווייטע מאמע
ווארפט דער ים מיין שיף — די וויעג ;
וועלכע בייזע ליעדער זינגט ער,
ווי עס איבעלט — קוים איך ליעג !

ווי א בייזע צווייטע מאמע
ווארפט ער אום מיין וויעג און שעלט ;
דאך ער וועט מיך ניט פערוויעגען,
כ׳ חלום פון א נייער וועלט !

כ׳ חלום וואכענד — רוהיג ליעג איך
אין מיין נייער וויעג און שטום,
עפּיס בייגקט זיך, נאָר איך ווייז ניט —
פאר׳ן ים א טרער — ווי דום !

.2

בייזע ליעדער זינגט דער ים מיר,
זיינע וועלען — ווי זיי זידען !
ווי ער וואלט גאר מיט מיין רייזע
ניט אין גאנצען זיין צופריעד'ען.

„וו'היין געשלעפּט זיך — נע־ונד'ניק ?
ווענינ אין דער וועלט געפאהרען ?
ניט געקענט א ווינקעל קריעגען
פאר אזוי פיעל לאנגע יאהרען ?

ניט געקענט א ווינקעל קריעגען,
ניט געקענט א הויז זיך בויען ? !
ווענינ גליקען האט דיין היים נאך,
ווענינ גיעבט דארט ליעבע פדרויען ?

וואס־זשע טרייבט דיך, וואס־זשע יאגט דיך ?
אין דער וועלט אלץ ווייט און ווייטער ?
זוכסט אלץ נייע ברייטע הימלען,
מיינסט אז דארטען איז עס הייטער ?"

און איך הער עס און איך שמייכעל,
האלט מיך איין קוים פון געלעכטער
און איך פייף א ליעדעל אונטער,
ווי א מופקר, ווי אן עכטער.

צום ים.

א, נעהם מיך אויף, דו ברודער — ים !
איך קום צו דיר צוריק !
די שוועסטער ערד איז זיכערער, —
דאך האָט זי ניט קיין גליק.

אויך דו פערמעגסט עס ניט, דאך שעהן
ביזט דו און שטארק און גרויס,
און וואָס דו טראכסט און פיהלסט, ווי איך
איז שטורעם זאָגסט עס אויס.

צום דיכטער.

מעג דער וואַלקען זיין ווי גרויס,
און דעם הימעל גאַנץ פאַרדעקען,
איז דער רעגען ניט אין שטאַנד
צו בענעצען ווייטע שטרעקען.

גרויס די ערד און גרויס די צאָהל
פון די גערטענער און בלומען;
איז דער רעגען דען אין שטאַנד
צו זיי אַלע צוצוקומען?

גליקליך לאַכט דער הימעל אויף,
ווען בעגאָסען האָט דער רעגען
איין פערדאַרטע שטיקעל לאַנד
און געבראַכט דאָרטען גליק און זעגען.

דיכטער! וואָלקענס דעקט דיין האַרץ —
גיעס זיי אויס אין קוואַלען ליעדער;
נאָר ניט טראַכט פון ערד און וועלט
מיט די אַלע מענשען־ברידער.

מעג דיין וואָלקען זיין ווי גרויס,
מעג דיין האַרץ ווי שטאַרק דיר קלאַפּען,
קען דיין ליעד, דיין וואָלקען־ליעד
אַלע הערצער ניט פערכאַפּען.

מענשען־הערצער זיינען ווייט,
ווי די לענדער איינס פון אנדערען;
גליקליך זאי ווען ד׳האסט דערפרישט
ערגעץ איינעם אין זיין וואנדערען . . .

פון בענקענדען...

ס'ווערט מיין זעעלע טריעב און באנג
אין דעם טומעל, אין דעם גרילען;
איך וויל הערען קלעזמער שפּיעלען,
איך וויל הערען פיעדעל־קלאנג.

ס'ציהען טעג זיך, לאנג און גראָה —
רינגלעך פון דער קייט פון לעבען;
איך וויל זעהן, ווי אָדלער שוועבען
אין די וואָלקען וויים און בלאָה . . .

אָ, איך האָב שוין מעהר קיין קראפט
אין דעם גראהען לאנד צו פיהרען;
איך וויל בלומען־דופטען שפּירען —
בלומען־דופט און בוימער־זאפט!

אָ, דער וועג, ווי קורץ און קארג! —
איינגעשפּאַרט ווי א פערברעכער;
איך וויל ברייטער איך וויל העכער,
איך וויל שטייגען אויף דעם בארג!

כל זמן.

כל זמן ביזט נאָך נישט פערפאָהרען
אין די ווייטע גרויע יאָהרען, —
זאָלסטו וואנדערען און פאָהרען
אין דער ברייטער וועלט.

ס'איז פאר דיר געגוג נאָך באָהנען,
וואָס זיי פיהרען דיך פון דאנען,
נאָר נישט פרעג: וואוהין ? ביז וואנען ? —
זוך נישט קיין געצעלט !

ס'איז געגוג פאר דיר נאָך שיפען,
וואָס זיי לויפען פריי און שטיפען
אויף דעם ברייטען ים און טיעפען —
זיץ נית אויף קיין ארט !

ס'וועט די גוטע שיף דיך טראָגען
און די כוואַליעס וועלען יאָגען,
יאָגען, טראָגען און פערטראָגען
דיינע זארגען פאָרט !

ניט אלץ.

ניט אלץ האט דער מענש נאך ביי גאט אבגענומען,
ער איז נאך א'ן עושר, ער האט נאך פערמעגען:
עס ציהען זיך פעלדער און וועלדער געדיכטע
דורך ווייטע און ליכטיגע, אפענע וועגען . . .

מיין חבר, מייז ארמער! א זאק אויף די פלייצעס,
אין האנד צו א שטעקען און לאמיר זיך לאזען
אין פעלדער אין ברייטע, אין וועלדער געדיכטע,
און הייזער און גאסען און מענשען פערלאזען!

און לאמיר נאך נעהמען א חבר'טע מיט זיך,
און ברייט זאל איהר הארץ זיין, ז'זאל ליעבען אונז ביידען:
און לאמיר אין דרייען אין וועגען זיך לאזען
און ס'לעבען וועט זיין, ווי א טרוים אין גן־עדן . . .

אין א שניי-נאכט.

אין אזא נאכט פערבענקסטו זיך זים — — — —
ווייך איז דער שניי און ער גלאנצט ;
ס'הויבען מיט לוסט זיך שנעלער די פיס
און דיין נשמה — זי טאנצט . . .

אין אזא נאכט פון פרישקייט און קעלט
ווארעמט דיין הארץ זיך ערשט אז . . .
ווייס ווערט די וועלט, יונג ווערט די וועלט,
דו אויך — הויבסט לעבען ערשט אן . . .

אין אזא נאכט שווימט דיר ארויס
דאס, וואס עס לעבט שוין ניט מעהר :
ס'ארימע הויז, דיין עלטערענס הויז —
ס'פינקעלט אין אויג דיר א טרער . . .

אין אזא נאכט פערגעסטו די צאהל
ווי פיעל דו האסט שוין געלעבט . . .
מיינסט ביזט א קינד, מיינסט ס'איז אמאל,
וואלסטו זיך געהויבען, געשוועבט !

אין אזא נאכט דערמאנסטו דאס לאנד —
שליטעלעך, גלעקלעך און שניי...
און די געליעבטע רעכטס ביי דיין האנד — — — — —
אין אזא נאכט טהוט עס וועה ! . . .

די שבועה.

איך האָב מיר א שבועה געגעבען
ניט וועלען קיין גליק און קיין פרייד,
נאָר שענקען און ווידמען מיין לעבען
דעם מענשליכען עלענד און לייד.

כ'בין שפּעטער אויף שמחות געגאַנגען,
מיט פרעהליכע לייט זיך געמישט
געזונגען מיט זיי גלייך געזאַנגען —
די שבועה געבראָכען דאָך נישט.

אומעטיג.

אומעטיג, מיידעל, צו לעבען אליין, —
קענסט אפשר קומען צו מיר;
מיין צימער איז אָרים, מיין צימער איז קליין,
האָט א בעזונדערע טיר.
האָט א בעזונדערע טיר,
נאָר קיינער, אוי, קלאפּט נישט אין איהר.

אומעטיג, מיידעל, אך, אומעטיג, שווער,
און ווי נאָר דער אָווענט ער קומט,
זיץ איך די אויגען צום טיר און איך הער —
דער ווינד אזוי טרויעריג ברומט.
דער ווינד אזוי טרויעריג ברומט
און ס'דאכט מיר, אז אימיצער קומט...

און וואו דו קומסט...

און וואו דו קומסט — דאָרט איז גאָט'ס וועלט,
גנהערט ניט צו קיין אַנדערע.
דאריבער, רוהיג, מוטהיג, פריינד!
אַ שטעקען נעהם און וואנדרע.

דערזעהסט א פעלד, דערזעהסט א וואלד,
רוה אויס אין זון, אין שאָטען,
דערזעהסט א שטאָדט, ווייך אויס, ווייך אויס,
אָך, זי געהערט דעם שטן.

דו פערגעסט מיך ליעבסטע.

דו פרעגסט מיך ליעבסטע מיינע:
ווען זעה'ן מיר ווידער זיך?
איך קען די פראגע דיינע
ניט ענטפערען אזוי גיך.

עס איז די צייט מיר טייער,
איך בין צופיעל פערנומען;
נאָר ווען דו זאָלסט נישט קומען
פלאַמט אויף מיין ליעבעס־פייער.

און אַלע ארבייט ווארף איך
און וויל פון גאָרנישט וויסען,
נאָר דיך, נאָר דיינע קוסען,
דען אויסער דיך, וואָס דארף איך?

די אלטע קשיא.

פרעגט די וועלט אַן אַלטע קשיא:
וואָס איז פּאַרט דער זין פון לעבען?
קומט אין יעדען דור א חכם
אונז א קלוגען תירוץ געבען.

הערט מען אוים דעם קלוגען תירוץ
און מען זינגט דעם חכם ליעדער;
שטאַרבט דער חכם גאָר אין גיכען,
בלייבט די אַלטע קשיא ווידער.

אַזוי דרעהט זיך עס און דרעהט זיך,
ביז די קשיא ווערט פערגעסען
און דער עולם לעבט און פרעהט זיך,
האָט גרוים אפּעטיט צום עסען.

הויבען אָן די ביינער וועה טהאָן
און אין קאָפּ הויבט אָן זיך וועבען,
פרעגט די וועלט צוריק די קשיא:
וואָס זשע איז דער זין פון לעבען? ...

דער הערבסט.
(פון רוסישען)

אומעטיגע בילדער !
וואָלקענס אָהן א שיער ;
נאָכאַנאַנד דער רעגען —
טייכעלעך ביי'ן טיר.

א פערדארטע בוימעל
שאָקעלט זיך אין שרעק,
ס'קוקט דאָס גאנצע שטעדטעל,
ווי א גראָהער פלעק . . . .

וואָס ביזטו געקומען,
הערבסט, גאָר אָנגעריכט ?
ס'וויל דאָס הארץ נאָך האָבען
ווארימקייט און ליכט.

קיינער ניט צופריעדען
איז מיט דיין בעזוך ;
פאר'ן אָר'מען מענשען
ביזטו גאָר א פלוך.

שוין בעצייטענס פיהלט ער
גאָר דיין בייזע מאַכט,
ווי פאר קעלט די קינדער
ציטערען ביי נאַכט.

נישט קיין האַלץ אין אויוועז,
אָהן א קלייד דער גוף —
וואָס האָסטו געאיילט זיך,
הערבסט, אויף וועמענס רוף?

זעהסטו דעם בלייבען, קראַנקען
איינגעהאָרבעט שטעהט,
ווי האָט איהם דער זומער
פריש געמאַכט, געפּרעהט.

און אַצינד דאָס רוישען
פון די בלעטער־געל
טרייבען אַן אַ אומעט
אויף זיין קראַנקער זעעל....

פריה געקומען ביזטו
הערבסט צו גאַסט אַהער,
פיעלע וועלען זומער
ניט דערוואַרטען מעהר . . .

זומער-טעג.

אך שעהנע זומער־טעג, בעקאנטע,
געקומען זייט איהר ווידער ;
איהר גריעסט מיך פריינדליך, ווי פערוואנדטע,
ווי אלטע גוטע ברידער.

איהר האט געבראכט די זעלבע שטראהלען
דעם זעלבען גלאנץ און שימער
אויף מיר דאך ווילען זיי ניט פאלען,
אין איינזאם טריעבען צימער.

איהר פאקט זיך אוים פון וועג פון ווייטען,
און האט געבראכט געשאנקען ;
איהר טיילט זיי אוים פאר פרעמדע לייטען,
וואס װעלען אייך ניט דאנקען...

אויפ׳ן באנקעט.
(נאָכצאָהמונג)

מען האָט צום באנקעט מיך געלאַדען
איך וויים נישט אליין גאָר צו וואָס ?
דאָך לאָזען אליין קאַמעראַדען,
זיי וואָלטען געהאַט א פערדראָס !

דער עולם איז שטאָלץ אָנגעקומען
און יעדער — א גאונ׳שער מאַן !
ווער ס׳האָט זיך מיט דראַמע פערנומען
און ווער מיט א לאַנגען ראָמאַן.

זיי האָבען אין זאַאל זיך געטראָגען
און האָבען גערעדט אַזוי הויך ;
נו, האָב איך געשעמט מיך צו זאָגען
אז איך אליין שרייב עפּעס אויך . . .

ווי א בלום.

(פאָלקס מאָטיוו).

ווי א בלום אהן טהוי פערדאר איך
אהן א קוש און אהן א גלעט;
שטענדיג ווארט איך, שטענדיג האר איך
און עס וועט שוין זיין באלד שפעט.

וואו זשע איז ער, מיין בעשערטער?
קום שוין גיכער, קום שוין, קום!
נאר איין קוש, צוויי ליעבע ווערטער
און עס בליהט צוריק די בלום . . .

מיר שטאמען אלע פון אן אנדער וועלט.

מיר שטאַמען אלע פון אַן אַנדער וועלט . . .
דאָרט זיינען מיר אין גאָלדענעם בוך פּערשריעבען . . .
דאָרט ווערען מיר רעגיערט פון אַ געהיימען מלך,
וואָס האַלט אויף אונז אַן אויג און היט אונז . . .

אהער אויף דער וועלט קומען מיר צו געהן
צו זעהען אַ פּאָרשטעלונג. וואָס ווערט געגעבען
פון שוישפּיעלער, אַ חברה קאָמעדיאַנטען,
צו זעהען אַ פּאָרשטעלונג וואָס רופט זיך : „לעבען“.

מיר קוקען מיט פערכאַפּטען אָטעם און ס׳געפעלט
די שפּיעל און שפּיעלער און מיר הויבען אָן
אליין אויף שפּיעלען, ווערען קאָמעדיאַנטען
און יעדער וויל דער גרעסטער „שפּיעלער“ ווערען.

און דאָס איז שלעכט ! ווייל אלע ווילען שפּיעלען
הויבט אָן דאָס שטיק דעם ריטם צו פערליערען.
עס הערען זיך פיעל קולות און געשרייען
און ענדליך ווערט דאָס שטיק גאָר אונאינטערעסאַנט !

דער בעסערער, וואָס איז אהער געקומען
צו זעהן וואָס שענס, הויבט אָן זיך צו לאַנגווײלען,
ער געניצט און ער שפּייט און לאָזט די שפּיעל אין מיטען,
און הויבט זיך גרייטען אָן צו געהן צוריק !

מיר שטאַמען אַלע פון אַן אַנדער וועלט,
דאָ זענען מיר בלויז פרעמדע, אָהן פערוואַנדטע,
און וואויל איז דעם וואָס וויים דאָס אַלעס און פארשטעהט עס
און שמייכעלט ליעב אויף אַלץ, וואָס קומט דאָ פאָר . . .

פון חדר.

עס איז מיין הארץ דערשראָקען
אזוי ווי ביי אַן אינגעלע, וואָס געהט
פון חדר אין א ווינטער־נאכט און האָט
זיך אָבגעשיידט פון אלע זינגענדע חברים.
און איז אין מיטען מארק אליין געבליעבען.
א ווינטער־נאַכט, און פינסטער קאלט.
אַט הערט ער נאָך דעם קלאנג פון זייער ליעדעל,
אַט כאַפּט נאָך אויף זיין אויג דעם לעצטען שימער
פון ליכט פון די פאפּיערענע לאמטערנעס,
נאָר באלד איז אלעס אויס, קיין שטראהל, קיין קלאנג !
אליין, אליין ער געהט אַהיים. די היים איז ווייט !
און די לאמטערנעלע האָט איהם זיין חבר אָבגענומען...
ער געהט און לויפט . . . דער ווינד יאָגט צו
און ס'וואקלען זיך די קליינע מיעדע פיס
און ס'שרעקט און ס'קלאַפּט דאָס קליינע קינדיש־הארץ . . .

מיר בענקען.

מיר בענקען אלע צוריק, צוריק
און מיינען, דארטען איז דאָס גליק
אהין, אהין אין יענער זייט —
דאָס גליק איז שטענדיג פעוואָרפען ווייט.

און קומען מיר נאָך יאָהרען לאנג
אהין, ווי ווערט עס אונז באלד באנג!
און קלאָגען שטיל; צוריק, צוריק!
אָך דאָרט איז גאָר געוועזן דאָס גליק.

אזוי נאָר בלאָזשען מיר ארום,
לאנד איין, לאנד אויס און אומעטום:
ביז וואן מיר ווערען קלוג און גראָה
און שמייכלען: ס'איז קיין גליק ניטאָ!

וועלט און מענש.

וואס געהט מיך וועלט און מענשען אן?
איך בין אליין א וועלט.
וואס ארט מיך וואס איהר לאכט מיך אוס —
איך טהו וואס מיר געפעלט.

מייז וועג איז קרום, דאך פיהרט ער גלייך
צום וואלד, צום פעלד, צום בארג,
און אייערער — ער פיהרט אייך בלויז
צום רוישענדיגען מארק.

אויפ'ן גרינעם גראז.

אויפ'ן גרינעם גראָז
וואָלט איך ווע‏לען פאלען:
אונטען — סאמעט ווייך,
אויבען — גאָלדענע שטראהלען!

אונטען בעט א ביהן
און א פויגעל — אויבען:
אוי, ווי וואָלט איך, גאָט,
ריהמען דיך און לויבען.

אָבער אין דער שטאָדט,
וואו די רויבער זיצען,
קען איך פלוכען נאָר
און די צייהנער קריצען.

אָבער אין דער שטאָדט,
אין דער רויבער קהלה,
האָב איך, גאָט פאר דיר
לאג שוין ניט קיין תפלה . . .

דוד צו אבישג השונמית.
(פון ביבעל.)

ליעג, מיין קינד, ליעג,
ליעג אין מיין בעט,
האלז מיך און גלעט,
וויעג מיך און וויעג.

וואס קען מען טהאן ?
אלט בין איך, אלט,
קאלט איז מיר, קאלט —
ווארעם מיך אן.

ס'ענדיגט מיין וועלט, —
נאכט־שאטענס שווארץ
דעקען מיין הארץ
וועהען מיט קעלט !

ווארים־זשע, גלעט
ארימעס קינד,
ווארים, געשווינד —
באלד איז שוין שפעט !

אַ וואָרט.

אַ וואָרט רוהט מיר אין האַרצען —
ס'איז ניי און פריי און פרום;
איך קען איהם ניט אויסריידען —
איך בין פאַר איהם נאָך שטום.

אַ צווייטער וועט איהם זאָגען
אין יאָהרען לאַנג אַרום — —
דאָס וואָרט איז אָבער מיינער
געוועזן בין איך נאָר שטום . . .

ווי לאַנגווייליג...

ווי לאַנגווייליג, ווי שלעפעריג !
אַן אומעט אופ'ן הארצען פאַלט :
עס האַפט זיך ניט, עס גלויבט זיך ניט —
ארום איז אזוי פראַסטיג־קאַלט.

די שויבען — דורך פערנעבעלטע,
דו קוקסט און זעהסט קיין זאַך . . .
דיין אויער הערט בלויז ווי דער ווינט —
ער טרויערט אויפ'ן דאַך.

עס האַפט זיך ניט, עס גלויבט זיך ניט
זאָל ליכטיג ווען נאָך זיין ;
אין טעג אזעלכע פינסטערע
ווער גלויבט אין זונען־שיין ! . . .

די פּאָר.

אויף א שטענגעל — וויסט און גרוי, —
שלעפּט זיך אום א מאַן און פרוי:
די פרוי איז די נויט,
דער מאַן איז דער טויט.

געהן — געהען זיי געאָרעמט,
ווי זיי וואָלטען זיך געוואָרעמט:
זיי זיינען אַלט —
עס איז זיי קאַלט.

רופט זיך אָב דער טויט צום ווייבעל:
קום, מיין ליעבע, זיסע טייבעל,
א נחת־מיין,
אין שטאָדט אריין!

ס'האָט נאָר אָנגעהויבען טאָגען,
מענשען לויפען, איילען, יאָגען . . .
צום מאַן זאָגט זי:
„עס איז ניט פריה!“

ווירקליך — זאָגט דער טויט — קום גיכער,
ארבייט וועט א סך זיין, זיכער!
איך הער אין לופט:
מען רופט! מען רופט!

און דורך געסלעך ענגע, קרומע,
לאָזען זיי זיך געהן גאָר שטומע,
מיט לייכטע שריט,
ס'הערט קיינער ניט! ...

האפנונגען.

א, האפענונגען מיינע — בליהט!...
אך, בליהט נאך ווידער, ווידער:
דער שניי איז קאלט און פאלט און שיט,
דאך זינגט דער פרייער פויגעל ליעדער:
ער וויס פון קעלט און ווינטער ניט — — — —
א, האפענונגען מיינע — בליהט!...

צו א שנעעלע.

און אויב דו ביזט א שנעעלע,
דאַן זאָלסטו פאַלען
אויפ'ן קארק
פון א בארג
און אייביג דאָרטען שטראַלען.
נאָר וועה וועט דאַן דיר זיין
ווען דו פאַלסט אריין,
דו קלאָרער שניי,
אין שטאָדט, צו זיי . . .
דאַן ווערט פון דיר באַלד קויט
און נאָכדעם ביזטו — טויט!

* *
*

נאָך אַ מאָנטאָג, נאָך אַ דיענסטאָג —
טעג זיי פליהען . . .
פון איין וואוינונג אין דער צווייטער
איבערציהען.

ביכער טוישען . . . טוישען קליידער
און אידעען
און די ליעבע און די ווייבער —
וואָס קען פרעהען ?

און אין אלעם איז קיין זין דאָ
אויף אַ האָר נישט
און עס טרינקט זיך די נשמה
אין דעם גאָרנישט . . .

טראמפּייטען שאַלען.

מלחמה-מאָטיוועז.

טראמפּייטען שאלען.

העי, איך הער טראַמפּייטען שאַלען
פון דער ווייט ;
און פון טויערען דאָס פאַלען —
וואָס בעדייט ?
ווערט וואו־ווייט א פאָלק געבאָרען,
געהט וואו־ווייט א פאָלק פערלאָרען ? — —
העי, ווער רייט ?

קומט אַן אַנזאָגער פון לעבען
און בעפרייט פון נויט ?
וואָס־זשע שרעקען זיינע אויגען
און זיין מאַנטעל־רויט !
ווי עס ברומט ! —
העי, ווער קומט ?

נעהט וואָס ווערען אָדער ענדען,
קומט ער בויען צי פערלענדען ?
קומט ער טרייסטען, אָדער שטראָפען,
קומט ער וועקען, די וואָס שלאָפען
שוין א צייט ?

ווי עס ברומט !
העי, ווער קומט
פון דער ווייט ? . . .

מומער.

„א, מאמע, כ׳וויל א ביסעל מילך,
ס׳איז טרוקען מיר מיין גומען . . ."
— מיין קינד — א בייזער פאסטוך האט
די אלע קיה פערנומען.

טא גיב מיר, מאמע, ברויט א ביס
דעם הונגער מיר צו שטילען! —
— ניטא, מיין קינד. א וואסער האט
פערטרונקען אלע מיהלען.

א וואסער ווילד, א וואסער־רויט
האט זיי אראבגעטראגען,
און אלע מילנער זיינען איצט
אוועק אין פעלד זיך שלאגען.

„טא, וואו־זשע איז דער טאטע איצט,
ער זאל אונז עסען קריגען?"
— דער טאטע איז אוועק מיט זיי
א שונא צו בעזיעגען.

דער טאטע איז אויך איצט אין פעלד —
דו הערסט מיין קינד א ברומען?
ער איז אוועק, ער איז ניטא,
ער וועט שוין קיינמאל קומען

„טאַ וואָס־זשע שווייגט דער פעטער דאָרט,
אין לאַנד פון גאָלד דעם ווייטען ?
דו פלעגסט דערצעהלען, מאַמע, אָפט :
ער האָט דאָרט גוטע צייטען“.

— דיין פעטער, קינד, ניט פרעג, ניט פרעג —
אַן אומגליק האָט געטראָפען :
ער האָט אַ זאַטער זיך געלעגט
און איז פעסט איינגעשלאָפען.

און אויפגעשטאַנען אין דער פריה —
אַ, וועה צו מיינע יאָהרען ! —
פון גוטען פעטער מיט זיין גאָלד
איז גלייך אַ שטיין געוואָרען“.

דאָס קינד שטעלט אויס די אייגעלעך
פול שרעק און פול סכנות,
און ענדליך וויינסט עס : מאַמעשע,
דעם פעטער — אַ רחמנות ! . . .

איך בין זיי מקנא.

איך בין זיי מקנא די ברידער
און שוועסטער אויף יענער זייט ים;
איך בין, ווי א בלעטעל, וואָס האָט איהם
דער ווינד אָבגעריסען פון שטאם.

ווי וואָלט איך מיט זיי איצט געוואנדערט
אין עלענד, אין שרעק און אין נויט;
און טיילען אינאיינעם די טרערען,
און טיילען די שרעקען פון טויט.

איך בין זיי מקנא דאָס אונגליק!
ווי וואָלט איך מיך גליקליך געשעצט
צו ווערען מיט זיי גלייך געטריעבען,
פון שונא געיאָגט און געהעצט!

ווי וואָלט איך אין וואנדערער־עדה,
זיך נערן מיט זיי אויסגעמישט,
אין איינעם צום הימעל זיך ווענדען
אין איינעם די טרערען געווישט.

ווי וואָלט איך געארעמט די קינדער,
וואָס לויפען די עלטערען נאך
מיט אויגען פערגלייווערט פון פחד
און פיהלען, ווי גרויס דעם בראך:

ווי וואלט איך דורך פעלד זיי געטראגען
דורך זומפיגע וועגען און ליים
און גלעטען די בעקעלעך בלייכע
און טרייסטען : באלד, באלד איז די היים . . .

און פאלט צו דער אבענד אין מורא
און וואנדערען וויטער איז שפעט,
דאן וואלט איך מיין ראק אויסגעצויגען,
די קינדער איהם אונטערגעבעט.

און וואלט זיי מיט קושען דערוואריעמט,
און וואלט זיי מיט טרערען פערוויגט,
ביז וואנען א גילדערנער חלום
וואלט ענדליך די קינדער בעגליקט . . .

ווי וואלט איך דערנאכדעם זיך לאזען
דורך ווינד און דורך שרעק און דורך נאכט,
צו זוכען א ברונעם, דערקוויקען
די מידע וואס ליגען פערשמאכט.

ווי וואלט איך מיט גרייז-גראהע זקנים
וואס זיצען אין קופקעלעך שטום,
צערעדט זיך פון צייטען פון אלטע
און גלויביג געווארען און פרום.

איך וואלט זיי דעם זוהר דערמאנען
און הייליגע ספרים נאך פיעל,
און וואלטען אינאיינעם בעשפראכען,
אז אלץ וואס קומט פאר האט א ציעל. . .

די זקנים, די מידע, ערוואכען,
די אויגען זיך עפענען ברייט
און שמייכלען, ווי יונגע, בעגייסטערט :
משיח, משיח — ער גיהט ! . . .

מוטער און קינד.
(וויעג־ליעד)

שטיל מיין קינד, פערבארג ס'געזיכט!
פינסטער איז אין שטוב און קאלט —
אויסגעהאקט איז יעדער וואלד,
אויסגעלאשען יעדעס ליכט!

שטילער קינד מיינס! איבער'ן הויז
שווימט אן אדלער גרויס און לאנג,
ווי א שטאל־געדרעהטער שלאנג —
קריך פון וויגעל ניט ארויס!...

שטילער קינד מיינס! הינטער'ן פעלד
געהען צוויי קיסרים אום
און פערוויסטען אומעדום,
און פערטיליגען די וועלט!

שטילער קינד מיינס, קיין געשריי!
די קיסרים קומען אן
אין די קרוינען אנגעטאן —
גוג ומגוג רופט מען זיי!

וויין נישט קינד! עס קומען באלד
דיינע ברידער, העלדען צוועלף,
אויסגעלייזטע פון די וועלף,
פון א שווארצען צויבער־וואלד...

חעלדען צוועלף פון איין געוויקס,
אלע הויכע, שטארק און שלאנק,
און די הערצער ריין און בלאנק —
אחן א שווערד און אחן א ביקס . . .

דיינע ברידער — שטארקע לייט :
כאפען וועלען זיי די צוויי,
גוג ומגוג — בינדען זיי
און פערשפארען ערגעץ ווייט. . .

און די קרוינען פון די צוויי
אויסטהון וועט מען, שענקען דיר,
און אין הויף, ביי'ן שוועל און טיר
וועסטו שפיעלען זיך מיט זיי . . .

נייע איכה׳ס

נייע „איכה׳ס“ קלינגען
אין דער גאנצער וועלט,
אין די שטעדט די רייכסטע
ברויט א שטיקעל פעהלט.

אלע ליעדער שווייגען,
פיעדעל, פלייט און הארף ;
שטומע מענשען וואנדלען,
מיט א וועהטאג שארף.

שמאכטענד פאלען קינדער,
צו דער מוטערס שויס,
און פאר קינדער׳ס אויגען,
געהען מוטערס אויס . . .

שרעקען אין די גאסען
טהיר און טויער צו . . .
אויף די שעהנסטע פלעצער,
שוועבט פון טויט די רוה . . .

ירמיהו׳ס גייסט האט
ווידער אויפגעלעבט
און זיין אלטע „איכה“
איבער לענדער שוועבט . . .

דער פוילישער טאָג.

אין אלט פערצייטישע קאָסטיומען
וואָס האָבען מיך די היים דערמאָנט,
האָב איך זיי דאָ געזעהן אין פּאַרליך,
כ'האָב זיי דערקאָנט און ניט דערקאָנט.

זיי האָבען בעטענד אָנגעקוקט מיך
און מיט א פּושקע צוגעקלאַפּט,
איך האָב דערמאָהנט און וואָס בעגריפען
און האָב צום טאַש זיך דאָך געכאַפּט....

איך האָב אין פּושקע אריינגעוואָרפען
ווי פיעל איך בין געווען אין שטאנד,
און האָב דערפיהלט דעם גרויסען חורבן
פון אונז, פון זיי איןביידענס לאנד . . .

איך האָב פערגעסען אלע לעהרען,
וואָס מ'האָט געפּלאצט אין זיי, אין מיר ;
איך האָב געזעהן בלויז חורבות־הייזלעך
און אָרמע פּויערטעס ביין טיר.

און קליינע קינדער אויף די שויסען
ביי בריסט אָהן מינדסטען טראָפּען מילך
און אלטע פּויערים פערשמאַכטע
און פון דער גסיסה לעצטען הילך ;

און פעלדער לאנג שוין ניט געשניטען
און בוימער לאנג שוין אויסגעהאקט,
און קברים אויף די ביידע זייטען,
פון אלטען, ווייטען וויסטען טראקט . . .

א וועלט-חלום.

אך, דאס וואס קומט פאר איז א חלום, מיין פריינד,
א גרויזאמער חלום, א שווערער;
ס'איז נאכט אויף דער וועלט און אונז חלום'ען פיינד —
זיי קומען אלץ מעהרער און מעהרער...

זיי קומען פון לענדער פון פינסטערע אן,
און ברומען און רוישען און שאלען;
זיי טשעפען זיך איינס אן די אנדערע אן
און ווערען פערבלוטיגט און פאלען...

און ס'עפענט די ערד אויף איהר פינסטערען מויל
און שלינגט זיי איין גיך, ווי א חיה...
און ס'קומען אן אנדערע בייזע מיט גרויל —
און ס'קומען אלץ מחנות אן נייע.

און ווערען אלץ ווילדער און ס'וואקסט זייער וואוט
און ס'קלינגט, ווי פון אבגרונד, א לאכען...
און ווידער פערשליענגט זיי די ערד מיט'ן בלוט — —
אי, שרעקליך!... דו קענסט ניט ערוואכען!...

א בריעף צו דער ליעבסטער.

מיין ליעבסטע, דעם בריעף וואס איך שיק דיר,
ער וועט צו דיר איצטער ניט קומען:
עס זיינען די באהנען און שיפען
מיט שווערע קאנאנען פערנומען.

דאס ווארט מיינס האט איצטער קיין פלאץ ניט,
דאס ווארט פון געפיהלען און ליעבע;
מיין ליעבעסטע! דעם בריעף וואס איך שיק דיר
קען טרעפען איהם אונגליק און סיבה.

עס קען א הארמאט איהם בעגעגענען
און ווערען גלייך וועט ער צושאסען;
און ס'וועלען די ווערטער די שעהנסטע
מיט מענשליכע בלוט זיין פערגאסען . .

די ווארימע ווערטער פון ליעבע,
מיט בלוט קענען ווערען פערטרונקען;
און ווערען אין ים אין דעם טיעפען
אויף אייביג, אויף אייביג פארזונקען...

און אפשר וועט גאר א גראנאט איהם
מיט העלישען פייער אנצינדען,
און ס'וועלען די ווערטער פון ליעבע
אין רויך און אין פלאמען פערשווינדען! . . .

לשנה טובה.

לשנה טובה איך, ברידער, אין שלאכט,
אין פינסטערער נאכט ! . . .
ווען איהר עם דערהערען ? —
פערטויבט ווערט עס ווערען
דורך פויקען, סיגנאלען,
דורך טראמפלען פון פערד,
דורך ווילדען געשרעה,
דורך קרעכצען און וועה,
וואס שניידט דורך די ערד
פון די וואס זיי פאלען . . .

לשנה טובה !
איך רוף שטארק און הויך — — — —
מיין רוף קומט צוריק
אין פולווער און רויך . . .

* * *

לשנה טובה דעם איד דעם סאלדאט,
וואס שטעהט אין די רייהען
פון פרעמדע ארמעען,
און פעלדער ווילד־פרעמדע
פון זיין בלוט ווערען זאט...
און אויב ס'האט פאר קיינעם
קיין ציעל ניט דער קריעג,
איז דאפעלטער צוועקלאז
פאר איהם יעדער זיעג . . .

* * *

לשנה טובה, דיר, אָרימער ברודער !
העב הויך אויף דיין זעבעל
און ציעל אָן א זייט !
דו זאָלסט ניט אין רויכיגען נעבעל,
אין ראש און גערודער,
אין פינסטערער צייט,
ניט טרעפען, ניט טויטען
דיין אייגענעם ברודער . . . .

* * *

לשנה טובה אייך אַלע אין שלאַכט !
איהר מיידע און מאַטע
און זעלטען ווען זאַטע,
און זעלטען בערוהטע ביי נאַכט.
אייך יונגענקע בלומען
מיט טרוקענע גומען,
מיט ליפען פערברענטע און פערשמאַכט...
א, איהר, וואָס אין קורצען דרימעל
אונטער אָפענעם הימעל
איהר האַלט די געליעבטע אין שויס . . .

איהר ווילט זי אומאַרמען,
נור פלוצלונג א ליאַרמען,
מען וועקט, און דער חלום איז אויס . . .

* * *

לשנה טובה אייך,
איהר, וואָס איהר יאָגט
דורך בערג און דורך טאָלען,
און זאמדיגע וועגען ;
און הינטער אייך געהט,
דאכט זיך, עמיץ און קלאָגט,
און פאָרענט אייך געהען אנטקעגנען
די אויגען פון אייערע געליעבטע
פערוויינטע, בעטריעבטע,
און בעטען און פרעגען :
אָ, טייערע ! זאָגט אונז
צו וואָס און וואוהין ? . . .
. . . .
לשנה טובה . . .
עס מישט זיך דער זין ? . . .

די געפאנגענע טויב.

פון א לאנד א קאלטען,
ווּאו די שדים שאַלטען —
א געוויין פערשפרייט זיך
אימיצער פערגעהט זיך.

ס' קלאָגט די טויב די ווייסע,
די שוין לאנג געגארטע,
דאָרטען א פערשפּארטע —
(ווי אין בוך א מעשה !)

און א שטיין געבונדען
דאָרט פון א ניט־גוטען —
איהרע אויגען בלוטען,
איהר פליגעל — וואונדען.

הערט איהר ניט דאָס ברומען
פון א טויב געפאַנגען ?
האָט איהר איהרע קלאנגען
ציטריג ניט פערנומען ?

ווי די שופרות בלאָזען
פול מיט שרעק און בענגען !
ווער פאָרט וועט זיך לאָזען
גלייך די טויב אונז ברענגען ?

ווי די ראַבען שרייען
רויבעריש און בלוטיג;
קיינער איז ניט מוטיג
נעהן די טויב בעפרייען! . . .

נייע צייט רעכענונג.

מ׳האָט אָבגעצעהלט צוואַנציג יאָהר הונדערט,
לויט ס׳צעהלען די קריסטען אַצינד,
אַ הערט איהר אין לופטען די קרעכצען
אַ, הערט איהר ווי ס׳יאָמערט דער ווינד!

אַ, זעהט איהר דעם פּעך שווארצען רייטער,
דעם טויט, ווי ער יאָגט זיך אין טאָל . . . —
אַ, טויזענד נייןהונדערט און ווייטער,
לויט נייער, לויט קריסטליכער צאָל!...

די צאָהל איז איצט בטול געוואָרען,
די וועלט איז צוריק וויסטעניי . . .
נו, מוזען מיר צעהלען די יאָהרען
איצט אָנהויבען גאָר אויף דאָס ניי...

דאָס קינפטיגע יאָהר קומט משיח —
זיין הארץ איז אַ קלאָרס און אַ ריינס —
און ניי וועט דאַן ווערען דער לוח:
דאָס יאָהר וועט זיך צעהלען פון איינס . . .

ביים בארג סיני.

(ביים בארג סיני קומט פאָר
פירטירליכע קעמפפע).
פון די מלחמה נייעס.

ס'קראכט דער שטורעם ווילד און ווילדער:
גאנצע וואָלקענס רויך אין זיילען;
פלאַמען־פייער און געפילדער
ציהען, ציהען זיך פאַר מיילען;
און דער ליארעם און דאָס ברומען! —
מחנות לויפען, מחנות קומען —
מחנות הויבען זיך און פאַלען,
שופרות רוישען, שופרות שאַלען;
און דער ווירוואַר און די מורא! —
ווער בעקומט א נייע תורה?
און דער אַלטער בארג, דער ריעז,
ער בעגרייפט ניט וואָס דאָס איז.

דער בארג סיני בליקט פערוואונדערט:
וואָס געשיעהט עס דאָ אצינדערט?
ווי ער ציטערט, ווי איהם שרעקט! —
ווער האָט איהם פון שלאָף געוועקט?!
אויב א תורה גיט מען ווידער, —
וואָס־זשע שלאָגענזיך די ברידער?
און וואו איז ער גאָט אין הימעל.

קומט ניט שטילען דעם געטימעל?
ווייל פון טראן אראב ניט שטייגען
מיט איין ווארט זיינס מאכען שוויינען.
און אויך משה וואו איז איצט? — —
שא — עס דונערט און עס בליצט!

און א בת קול הילכט אראב
פון דעם הימעל ענטפערט אב:

סיני, סיני! אוים דיין שלום;
וואס דו זעהסט דא איז קיין חלום
אלע געשיעהט עס אויפ'ן וואהר,
ווי צוריק — דריי טויזענד יאהר!
דאך קיין תורה, קיינע לעהרען!
ניין, זיי קומען אלע צושטערען!
האבען דארטען שוין פערלענדעט
אלע תורות און געשענדעט!
אויסגעראטען שטערט און לענדער
און צוריסען אלע בענדער.

איז געווען זיי אלע נאך קארג —
האבען זיי דערגרייכט דעם בארג,
וואו גאט'ס רייך האט העל געפלאסען
און מיט בלוט איהם רויט פערגאסען
און דער שונא וועט באלד ברומען:
„דעם בארג סיני איינגענומען!
היי, איהר פעלקער שלאגט און רויבט —
איצטער איז שוין אלע ערלויבט!..."

דער באל נאכ'ן זיג.
(צוקונפט פאנטאזיע).

די האנדלונג קומט פאר
אין בלוטיגען יאהר.
אין וואסער'ן לאנד —
דערוויל אונבעקאנט.

א גרויסער זאל
געגרייט צום באל,
לכבוד די זיעגער,
די טאפפערע קריגער,
וואס האבען ביז איצט
בעשירעמט, בעשיצט
מיט מוטיגער האנד
פון שונא דאס לאנד.

דער קריעג איז צו ענד !
דער פיינד איז פערלענדט.
פערטריבען איהם־העט !
פערוויסט זיינע שטעדט,
און מענשען געפאנגען,
און זקנים געהאנגען,
און שיפען געזונקען,
און מאנשאפט דערטרונקען
און ענדליך בעגליקט —
און ענדליך בעזיעגט.

נון זיינען מיט שמחה
אין זאַל אַנגעקומען
פון לאַנד אַלע טעכטער —
בעציערטע אין בלומען.

די אויגען — זיי ברענען,
די אויגען — זיי גלאַנצען,
די פיס אונגעדולדיג
זיך הויבען צום טאַנצען.

„וואו זיינען די העלדען,
די העלדען די בראַווע ? . . .
די מיידלאַך, די יונגע,
די טעכטער פון חוה.

זיי זיינען ’זוי דורשטיג !
די הערצאַלעך קלאַפּען ;
ווי וואַלט יעדע גערן
אַ העלד ארומכאַפּען,

און פליהען צוזאַמען
מיט איהם ווי אין ווייבער,
זיך פיהלען אין אָרעם
ביי איהם אַזוי זיכער.

זיי קומען ! זיי קומען !
אַ, מורא ! אַ, שרעקען !
ווער ס’קומט אַן אויף איינעם
און ווער אויף צוויי שטעקען.

בײ אנדערע זײנען
די קעפּ נאָך פערבונדען,
און טײל קומען אָנ־עט
מיט אָפענע װאונדען.

בײ אײנעם די אויגען
מיט װילדקײט זײ פינקלען,
ער זוכט און ער נישטערט
ארום אין די װינקלען.

ער דראָהט מיט די פויסטען
און הויבט אָן מארשירען,
אזוי װי מלחמה
געװאָלט װאָלט ער פיהרען.

און באַלד װערט ער װילדער
און הויבט אָן צו שרײען:
„מיר מוזען די קריעג נאָך
אויף װיעדער בענײען!“

װאו טאַנצען, װער טאַנצען!
די מײדלאך צולויפען,
און ס'הערט זיך אַ שלוכצען
אין הײזער און הויפען . . .

שפעטער.

עס וועלען די פעלדער נאך גרינען,
דאך ניט פאר די פארלעך פערליעבטע,
דארט וועלען בלויז טרערען דאן רינען
פון מענשען מיט הערצער בעטריעבטע.

עס וועלען ניט קומען שפאציערען
קיין חתן און כלה, ווי דאמעלט,
און אונטער די בערג וועט מען שפירען
א קבר — פון טויטע פערזאמעלט.

און איינזאמע מיידעל וועט קומען,
מיט טרויער אין הארצען פערשלאסען,
און וועט אין די גראזען און בלומען
דערזעהן דאס געשטאלט פון איהר חתן.

קינדער-שפּיעל.

א, פון לאנגווײלע און אומעט
פריהרט די נשמה ;
קינדער, קומט, — מיר װעלען שפּיעלען
אין מלחמה.

יאַשקע, װילסט א קיסר װערען —
ביזט אַ מילדער !
זאָל א קיסר װערען חיים —
ער איז װילדער.

נעהם־זשע, װילדער חיים, קעניג,
גרייט זיך, גרייט זיך !
זעהסט װי יעדער חדר־אינגעל
לאכט און פרעהט זיך.

אך, אַ קיסר װיל ער האבען,
ס'װעט זיין פרעהליך !
רוף־זשע אַלע צו מלחמה —
גיבער, מלך !

אויפ'ן פעלד...

אויפ'ן פעלד און גראָבען
פליהען אום די ראָבען,
אין דעם רוים דעם פרייען,
פלאַטערן און שרייען.

אין דעם דור הפלגה
איז ביי זיי א חגא,
חגא ביי די ראָבען, —
ווי פיעל גוטס זיי האָבען!

פעלדער אויסגעזעעטע —
טויטע אויסגעשפרייטע
ערשט נאָך דעם אַלארם!
אַלע קערפּער ווארעם.

נייע מחנות שוועבען! —
ווי א שווארצער זיעגעל
לעגט זיך יעדער פליעגעל
אויף א יונגען לעבען.

ווייסער טויב פון שלום

ווייסער טויב פון שלום,
קום פון ערגעץ אָן,
און פון אייביג פריעדען
זאָג די בשורה אָן!

ס'פאלט דאָס הארץ פאר פחד
און פאר אנגסטען איין,
און מיט שרעק מיר פרעגען:
וואָס וועט ווייטער זיין?

ווי די שאָטענס וואנדלען
אויף דער ערד מיר אום;
ס'ריידען די קאַנאָנען
און דער מענש איז שטום...

ברידער נעגען ברידער —
און דער האס איז גרויס!
ווייסער טויב פון שלום,
קום און לייז אונז אויס.

ווייסער טויב פון שלום,
פאַרזיכטיג דאָך זיי,
דען די לופט, דער הימעל
איז אויך איצט ניט פריי:

זעהסט א ט י י ו ו ע ל פליהט דארט
אין דער הויך ארום :
אייזען — זיינע פליעגעל,
פייער — איז זיין ברום ! . . .

מייד איהם אוים דעם טייוועל,
היט זיך פאר איהם גוט:
דיינע ווייסע פליגעל
שמירט עס אוים אין בלוט...

ארבייטסלאָזיגקייט.

כיין, זאָגט אייך וואָס איהר ווילט, — איך קען עס ניט
פערשטעהען:
איך הער דורך שטאָדט און לאנד, ווי ס'טראָגט זיך א געוויין:
„דאָס פאָלק איז ארבייטסלאָז“ — מיין גאָט, דאָס איז
דאָך גוט!
ווען ארבייט איז ניטאָ, דאַן לעבט אייך פריי, בערוהט,
דאַן מאַכט א יום־טוב אייך, דאַן מאַכט א פרייהייטס־פעסט,
און טהוט אייך זויבער אָן, און טרינקט אייך וואויל און עסט...
די אַרבייט איז דאָך פלוך — צייט אדם און די שלאנג! —
(די קללה ציהט זיך שוין פון פרשה בראשית לאנג! . . .)

כיין, זאָגט אייך וואָס איהר ווילט, ס'בעגרייפט ניט מיין
פערשטאנד:
צי האָט א שונא בייז בעפאָלען אונזער לאנד;
צי איז א היישעריק בעפאַלען אונזער פעלד;
צי האָט דער גוטער גאָט מיט רעגען, זון געפעהלט . . .
צי האָט א פייער דען די תבואות אונז פערברענט?
וואָס שמאַכט אזוי דאָס פאָלק און לאָזט אראָב די הענט.
צי איז קיין ברויט ניטאָ, קיין קליידער צו גענוג?
וואָס הונגערט, פריהרט דאָס פאָלק? — איך בין פערשטעהן
ניט קלוג!
קיין ארבייט איז ניטאָ! . . . עס שלאָפט פון פאָלק
די קראפט! . . .
דאָס הייסט: דאָס ארבייטס־פאָלק האָט טעג און נעכט געשאַפט!
געשאַפט מיט פליים און שוויים, פערשווענדעט זיין זאַפט
און בלוט

און האָט צופיעל געשאפט . . . אך, דארף דאָך איצט זיין גוט!
ס׳האָט קליידער אנגענעהט, ס׳האָט הייזער אָנגעבויט,
ס׳האָט פעלדער אנגעזייעט, ס׳האָט אָנגעדראָשען ברויט . . .
וואו ליעגט עס אלץ אצינד, ווער האָט עס אלץ פערשפּארט?
וואס בלאָנזשעט אום דאָס פאָלק, פערהונגערט און פערדארט?...

מלחמה-בריעף.

עס קומען שוין בריעף אן
פון יענער זייט מעער;
אך, איטליכער אות איז
א בלוטיגע טרעהר...

דאס שרייבען די שוועסטער,
פערהונגערט, פערשמאכט. —
(די ברידער זיי זיינען
אוועק אין דער שלאכט!)

דאס שרייבען די מאמעס
צו זייערע זיהן. —
(די טאטעס — אוועק אלע
אין קריעג — דארט אהין!...)

דאס שרייבען די באבעס
מיט טרעהרען שטאט טינט;
א בלוטיג געלעכטער —
דער זיידע — ער „דיענט“!)

* * *

אם האט איהר א מוסטער —
א בריעף פון א פרוי.—
זי שרייבט און עס לעזט זיך
בערך אזוי:

„איך וואלט אייך געשריעבען
פון צרות א סך —
מען מוז אבער רוסיש,
איך קען ניט די שפּראך...

„איך שיק אהן א מארקע,
זייט מוחל — בעצאהלט...
ווי וואָלט איך אַצינדער
ביי אייך זיין געוואָלט!...

„עס קומען „זאפּאסנע" —
דאָס שטעדטעל זיך שרעקט...
(דאָ קומט נאָך א שורה —
פון צענזאָר פערמעקט...

וואס זאָל עס בעדייטען?...
פּיעלייכט א פּאָגראם?...
אך, ס'האָט אונזער אונגליק
קיין גרונד און קיין תהום!...)

„מיר שרייבט דער אפּטייקער —
ער הינקט אויף איין פוס,
א־ניט וואָלט ער אויכעט
אין קריעג זיין געווים...

„ניטאָ איצט קיין יחוס —
אפילו דער גביר,
ר' אייזיק — ער טראגט איצט
דעם קייסער'ס מונדיר...

„א איד איבער זעכציג...
האָט איינינקלעך צוויי —
מען זאגט, אז ער דיענט איצט
צוזאמען מיט זיי..

„דעם גרויסען בית־מדרש
געדענקסט פון אמאָל...
געמאכט האָט מען איצטער
פון איהם א שפּיטאָל...

„דער רב האָט געפּסק'נט,
אז כלומרשט מען מעג...
(אזוי ווי עס וואָלט איהם
ווער געבען א פרעג...)

„נאָר אונזער בית־עולם —
אזוי רעדט מען אין שטאָדט —
איהם וועט מען ניט טשעפּען...
בעהיטען זאָל גאָט!...

„וואו וואָלטען מיר איצטער
די צייט דען פערבראכט?
מיר ליעגען דאָרט אָפּ'עט
ביז שפּעט אין דער נאכט...

„ווייל ערשטענס איז טאקע
דאָס הארץ אזוי שווער...
און אויך איז דאָס לעבען
דאָרט זיכער'ער מעהר"...

וועלט-פרושים.

מיר זיינען פון וועלט די פרושים,
מיר עסען ביי פעלקע בלויז „טעג“ ;
מיר זיינען זיך עוסק אין תורה,
די פעלקער אין קריעג, אין געשלעג.

מיר האבען ביי רוסלאנד א „מאנטאג“
א ביטערער טאג, וואס ער גיעט :
דאס ברויט איז געזאלצען פון טרערען,
ער צעהלט יעדער ביסען און היט.

מיר געהען מיט רוקענס געבויגען
און גלאצען די אויגען צו גאט,
און זי, די בעוואפענטע אומה,
זי מאכט אונז צו שאנד און צו שפאט . . .

און טוישען מיר אוים אונזער מאנטאג,
די אומה, די צווייטע, זי אויך
פערגינט ניט דעם ביסען און קרימט זיך,
און זעטיגט אין קיך אונז מיט רויך . . .

און קריגען א טאג מיר א רייכען,
און כאפען אמאל אויך אין באר, —
פערלאנגט מען פון אונז, אז מיר זאלען
די נשמה זיי געבען דערפאר . . .

מיר זיינען פון וועלט די פּרושים,
אויף „טעג“ ביי די פעלקער בעשטעלט.
דאָ מאָנטאג, דאָ דיענסטאג, דאָ מיטוואָך, —
אַ שבת, א שבת — בלויז פעהלט ! . . .

שלח מנות

כ׳טראָג זיך איבער צו די ברידער,
איבער׳ן ים אוקינוס:
ווי זיי שיקען אין מלחמה
דאָרטען שלח־מנות...

פרימער זיינען איהר ווי געוועזען
אין די פינסט׳רע ווינקלען:
(גאָלד וואָס מעהר עס ווערט געלייטערט
מעהרער ווערט עס פינקלען).

שלח־מנות איז א מנהג —
איהר ווערט איהם ניט שטערען —
וואָס־זשע קריגט איהר אין די לענדער
דאָרט פון בלוט און טרערען?

פּאָמעראַנצען און ציטרינען —
זאָל איך עס דען גלויבען,
דאָך צי קענט איהר אזא לוקסוס
איצטער זיך ערלויבען?

ווען א שטיקעל ברויט צו קריגען
איז ניטאָ אין גאַנצען,
זאָלט איהר טראַכטען פון ציטרינען
און פון פּאָמעראַנצען!

פּאַמעראַנצען . . . ס'וואָלט געוועזען
גוט מיט זיי זיך לאָבען,
אָבער זאָלץ אָביסעל מוזט איהר
גויטיגער נאָך האָבען.

און א קליינעם שטיקעל צוקער
ווען איהר קריגט אצינדער,
צו דערוואַרמען, צו דערקוויקען
די פערשמאַכטע קינדער!

כ'טראָג זיך איבער צו די ברידער
בילדער זעה איך העלער:
ס'לויפט א אינגעלע א בלאַסער
טראָגט אין האנד א טעלער.

נאָך, אין הויז פון אַלע מאנסביל
איז בלויז ער געבליבען;
שלח מנות צו דעם זיידען,
טראָגט ער צו דעם ליעבען.

זיידע! זיידע! הויבט דאָס אינגעל
לוסטיג זיך צו מאַכען
שלח־מנות פון דער מאַמען —
לויטער גוטע זאַכען!

דעקט דער זיידע אויף דעם טעלער:
וואָס פאַר א פערמעגען:
זאַלץ זעקס קערנער, צוויי בראָק צוקער!
הויבט ער אָן צו פרעגען:

„וואו האָט דאָס דיין מאַמע איצטער
אזוי פיעל געקריגען?“
הויבט דאָס אינגעל אָן צו פּלאַפּלען
ליגען איבער ליגען.

און דער אַלטער גוטער זיידע
קנייטשט נאָך מעהר דעם שטערען:
עפּעס רעכטס צוריק צו שיקען
וויל ער ערשט בעקלערען.

און ער זוכט אין אַלע ווינקלעך
שפּרייזט אין די פּאַנטאָפּעל;
„פאַר דער מאַמע שלח־מנות
שיק איך צוויי קאַרטאָפּעל“ . . .

פליהט דאָס אייניקעל מיט שמחה
צו דער מאַמע שנעלער:
מאַמע, מאַמע — צוויי קאַרטאָפעל!...
גלויבסט ניט? — זעה אין טעלער.

און די מאַמע קוקט אין טעלער:
„אמת, אויף נמנות“! — — — — —
אזוי שיקען זיי זיך דאָרטען
איצטער שלח־מנות! . . .

די היים.

פראָלאָג.

עס ציהט מיך צום אַלטען, צום אַלטען,
צו דעם, וואָס מען רופט עס פערצייטען,
וואָס ווינקט און וואָס רופט פון א ווייטען
דאָך נאָהענטען לאנד אין גרינסען בעהאַלטען . . .

און דאָס וואָס איז לאנג שוין בעגראָבען,
דאָס לעבט אין געדאנק:
ביזט תמיד ווי קראנק
פאר בענקשאפט צוריק עס צו האָבען! . . .

שבת פארנאכט

. . . געדענקסטו די צייטען פון דאמעלט :
א ליעבער, א שבת פארנאכט ;
עס האט אין איין הויז זיך פערזאמעלט
די יוגענד און פרעהליך פערבראכט.

עס זענען געווען דארט פיעל יונגען
און מיידלעך א סך, גאר א סך . . .
מיר האבען געטאנצט און געזונגען,
פערגעסען דעם וואכיגען שמאך.

ווי גרויס איז געוועזען די שמחה :
א פרייהייט, א פרייהייט אהן ברעג !
דער טאטע אוועק איז צו מנחה,
די מאמע צו שכנות אוועק.

די וועלט איז דאך אונז'רע אין גאנצען :
דער טאטע זאגט תהלים אין שוהל . . .
און שטערט ניט צו זינגען צו טאנצען,
מיר ווערען פאר שמחה ווי דול.

נאר באלד הויבט אן דונקעלער ווערען,
מיר קוקען אין פענסטער ארויס :
עס ווינקען אין הימעל דריי שטערען
און שעפטשען : דער שבת איז אויס . . .

און ביילקע, די טאָכטער, ווערט קיהלער,
און ווענדט זיך ווי דורך א געוויין:
חברים און חברטעם! שטילער!
דער טאטע — ער קומט באַלד צו געהן!

די יוגענד צוגעהט זיך פאמעליך,
דאָס הויז — ווי אַהן פייגעל א נעסט!
און דאָ וואו געוועז איז ערשט פרעהליך —
אַ אומעט, א דריקענדער פרעסט!...

מיין היים.

(אן ענטפער צו די „זוכער“ אַ היים פאַר אידען)

כ'בין אַ שטעטעל'דיגער איד
און איך שעם מיך ניט דאָס זאָגען,
און איך קען עס ניט פערטראָגען,
ווען זיי זאָגען מיר, אַז ניט!

דאָרט האָב איך פערבראַכט פיעל יאָהר
אין אַ זייבער קליינעם שטיבעל:
איך ווער בייז און האָב פעראיבעל
ווען איהר רופט עס גלות גאָר!

איך האָב ליעב מיין אַלטע היים
און איך זאָג עס אייך אויסדריקליך,
אַז געשפיעלט האָב איך זיך גליקליך
ביי די פריזבעליך פון לעהם.

„מילך און האָניג“ — יאָ געוויס,
אַלץ איז אין דער היים געוועזען,
ניט אין חומש בלויז געלעזען,
מילך און האָניג — אך ווי זיס!

„אַהן אַ לאַנד בין איך“ — נישט וואָהר!
דאָס וואָלט דאָך געוועזן אַ בושה!
אונזער שטיבעל איז בירושה
פון אַן אַלטער זיידען גאָר!

אין מיין שטעדטעלע די שוהל —
הערט און שטוינט און בלייבט פערוואונדערט ! —
שטעהט שוין יאָהרען זיעבען הונדערט
און מיט קדושה איז זי פול.

אָהן טראַדיציעס, זאָגט איהר, — ניין !
ס'איז אַן אויסגעטראַכטע מעשה :
פרייטאָג עסט מען בולקעס ווייסע,
שבת עסט מען פיש מיט כריין !

אדר.

(א היימיש בילד)

ס'איז דער אדר שוין געקומען,
אוים פון פראָסט און קעלט צו שווידערן!
און די וואסערליך זיי ברומען
און זיי רוישען און זיי פלוידערן.

פון די דעכער קען מען הערען
ווי די טראָפּען טריפען, פליעסען;
און עס דאכט — דאָס זענען טרערען,
פריידענס-טרערען דעכער גיעסען.

אויף די פריזבעס, אין די הויפען
שפּיעלען „רייזעליך", אברהמלעך".
און זיי האנדלען און זיי קויפען
אין די כלומרשט'דיגע קרעמלעך.

און די זון זי ווינקט פון הימעל:
כ'וועל אייך שיקען שטראהלען הייסע,
האנדעלט שטיל נאָר, אָהן געטימעל
און ניט שלאָגט זיך, ווי די גרויסע.

אָנשטאָדט געלד — האָט איהר גאָר שערבלעך —
וואָס-זשע זאָל אייך, קינדער, ארען?
מיט די עכטע געלד, די קערבלעך,
שפּיעלען זיך די „גרויסע" נארען . . .

די ווינד-מיהל

אך, וואו איז די ווינט־מיהל פון צייטען פון אלטע,
פון גוטע, אמאליגע יאהרען,
וואס האט אזוי פריינדליך געגריסט מיט די פליגלען,
בשעת מ'איז פערביי איהר געפאהרען!

א זאמדיגער וועג און דער שטויב שטעהט אין זיילען,
די זון שטעהט אין הימעל אין טיעפען,
דאס פערדעלע לויפט זיך און שפּרינגט און טאנצט־אונטער
אזוי ווי געוואלט וואלט ער שטיעפען!

דערזעהסטו די ווינט־מיהל אין פעלד פון דער ווייטען,
אן איינזאמע, הויכע און טריעבע;
זי גריסט דיך מיט וועה און עס דאכט זיך זי בעט זיך
א ביסעלע פריינדשאפט און ליעבע . . .

אליין נעבעך שטעהט זי, אהן בוימער, אהן שאטען,
אליין אין דעם פעלד אין דעם שטילען.
אך, וואלט דאך איהר חבר, דער ווינט, איצט געקומען
מיט איהר זיך אביסעל צו שפּיעלען!

אך, האט זי געבענקט נאכ'ן ווינט, נאכ'ן גוטען,
וואס זאל זי אביסעל דערפרעהען,
ער זאל איהרע פליגעל, די עלענדע פליגעל
אומארמען, זיי זאלען זיך דרעהען.

און זאָל זי אים שטאַנד זיין דאָס מעסטעלע קאָרן
צעמאָלען פאַר׳ן אָרימען פויער . . .
און פלעגט אַמאָל לענגער דער ווינט זיך פערזאַמען
אין ווינט־מיהל געשטאַנען פול — טרויער . . .

פסח.

גאנצער ווינטער אין מיין הארצען
איז געוועזען גליטשיק, חשך.
ס'האט דער פריהלינג זיך בעוויזען
און אין הארצען איז איצט פסח . . .

אויסגערוימט פון דארט דעם חמץ,
אלץ, וואס ס'איז געוועזען זויער,
אויסגערוימט די שימעל־זארגען
און דעם אלטען, קאלטען טרויער.

כ'פיהל א סדר אין מיין הארצען,
ריין און ליכטיג גאר א וואונדער:
קום, מיין ליעבסטע, אין מיין הארצען —
זיי די מלכה דארט אצונדער!...

דאָס טייכעל

ווי שען איז געוועזען דאָס טייכעל,
וואָס האָט זיך אין שמעדטעל געפונען ;
ביי'ן ברעג איז א ביימעל געשטאַנען
און האָט זיך חלומות געשפונען.

ווי קליין איז דאָס טייכעל געוועזען
און רוהיג איהר וועג זיך געגאַנגען ;
און קיינמאָל געהאַט קיין בעגעהרען
דעם ים, דעם אוקינוס, דערלאַנגען.

אַ רוהיגע, שטענדיג אַ שטילע
און קיינמאָל ארויס פון די ברעגען,
און האָט ניט געשטורעמט אויף דעמאָלט
ווען פול פלעגט איהר מאַכען דער רעגען.

האָט קיינמאָל קיין מענשען דערטרונקען,
האָט קיינעמס קיין לעבען פערנומען . . .
אַ פריינדליכע פלעגט זי עמפפאַנגען
אַ יעדען, וואָס פלעגט צו איהר קומען.

שפוך חמתך.

שפוך חמתך על הגויים !
די, וואָס האָבען ניט פערשטאַנען
יענע גאולה פון מצרים,
די בעפרייאונג פון טיראַנען !

וואָס זיי האָבען דיך געצוואונגען
אין די קעלערן און הייהלען
זיך בעהאַלטען און פון פרייהייט
זײַנע קינדער צו דערצעהלען . . .

שפוך חמתך על הגויים !
וואָס פערשטעהען ניט גאָטס נאָמען,
און דער פסח און דער פריהלינג
דיענט א צייכען פאַר פּראָגראָמען . . .

ווייל זיי האָבען אין די כוסות
דיר געגאָסען שרעק און סם,
און פערפלעקט דיין ריינסטען יום־טוב
מיט א בייז־עלילת־דם . . .

שבת אין ניו-יאָרק.

דער פאָטער קומט פרייטאג פארנאכט
פון פינסטערען שאפ אזוי מיעד:
נאָר ס'האָט זיין נשמה ערוואכט
און זינגט שוין איהר שבת'דיג ליעד.

די מוטער, די אָרעמע פרוי,
— צוקנייטשט פאר דער צייט דאָס געזיכט —
צוזיפצט זיך: ס'איז שפעט שוין אזוי,
און נעהמט זיך צו צינדען די ליכט...

די קינדער — דערצויגען שוין דאָ —
פערשפיעלטע אין „באָל" און אין „פייט",
דערפיהלען די הערליכע שעה
און ס'קוקען די אויגעלעך ווייט...

עס שוועבט פאר די אויגען די היים —
פערגעסען, פערגעסט זי זיך ניט!
און ס'דאכט: עס צעבליהט זיך דער בוים
אויף מעדיסאָנס שטיינערנע סטריט.

עס ציהט זיי.

עס ציהט זיי צום שורש, עס ציהט זיי צום שטאַם,
די אָרימע ברידער פֿון יענער זייט ים.
עס רוישט און עס ברויזט די געפֿונענע וועלט,
די נייע, די פֿרייע, אויף גיך אויפֿגעשטעלט.
עס ציהט זיי צו אונז און אונז ציהט צו זיי,
און קראַנק זיינען ברידער אין וועלט־טיילען צוויי . . .

שטערען

(פראגמענט פון א פּאָעמא).

איך געה אין די רוישיגע
גאַסען פון שטאָדט:
די נאכט איז בעלויכטען —
ווי ליכטיג — מיין גאָט!

עס בלענדעט די אויגען
עלעקטרישע ליכט
און פייערען שפּרינגען
ארום דיין געזיכט.

אנאָנסען . . . אנאָנסען
אויף דעכער גאַנץ הויך,
און איבער די דעכער
די פייערען אויך.

און איינע א מיידעל
פון פייער געמאכט,
זי טאַנצט אויף א לייוונט,
זי טאַנצט און זי לאכט.

און זונען און שטערען
פון מענשליכע הענט! —
איך האָב מיך צום הימעל
צום ארמען געווענדעט:

אין וואָלקען פערבאָרגען
האָט ער זיין געזיכט
און שעמט זיך צו ווייזען
זיין אייגענע ליכט.

איך האָב אַן מיין שטעדטעל
מיין היים באַלד דערמאָנט:
און איז מיר געוואָרען
ווי ליעב און ווי נאָהנט!

די פינסטערע געסליך,
די לאָדען פערמאַכט,
עס הענגט איבער שטיבלעך
די דונקעלע נאַכט.

עס שלאָפען דאָרט אלע
אין קוויקענדע רוה . . .
דו גייסט מיט דיין מיידעל
און טוליעסט זי צו.

דו זעהסט ניט איהר פּנים
און זי זעהט ניט דיינס,
אייך הויבט זיך אַן דאַכטען:
איהרביידע זענט איינס.

מען זעהט ניט קיין הייזער,
מען זעהט ניט קיין וועג:
נאָר שמערענדליך אויבען
זיי ווייזען א שטעג.

דו הויבסט דיינע אויגען
צום הימעל ארויף —
פערזעעט איז דער הימעל
מיט שטערען — אָהן סוף!

די שטערען די ווייטע,
זיי ווערען דיר נאָהנט;
מיר זיינען מיט פיעלע
פון לאנג שוין בעקאנט.

און קומט אַן דער שבת,
קומט אַן און פערגעהט...
דיין מאַמע דיין ליעבע
ביי'ן פענסטער זי שטעהט.

זי קוקט אויפ'ן הימעל
און מורמעלט דערביי:
עס האָבען בעוויזען
זיך שטערענדלעך דריי.

ניין, איך וועל אהיים ניט פֿאָהרען —
כ׳שעם מיך ווייזען מיינע יאָהרען
פאר מיין געסיל, פאר מיין שמיבעל —
האָבען וועלען זיי פאראיבעל....

אַח, זיי האָבען מיר ערצויגען
מיט א העלען בליק אין ד׳אויגען;
און זיי האָבען מיר געגעבען
מוטה און שטאָלץ צום וועג פון לעבען.

אויך האָב איך ביי זיי גענומען
קוואלען ליעדער, האָפנונגס־בלומען
און א קאָפּ — געקרויזט, א שווארצען.
און פול ליעדער אין מיין הארצען...

און זיי וועלען מיר יעצט פרעגען:
וואָס האָסטו געטהאָן אין וועגען?
זעה ווי מיעד דו ביזט, פערמאטערט,
אלץ פערשווענדעט, אלץ געפאטערט!

אין אַ גאַס אין מיטען שטאָט.

אין אַ גאַס אין מיטען שטאָדט
ליעגט אַ נעץ געביידען ;
ס'וואָלטען פיעלע לייט געוואָלט
די געביידען — מיידען . . .

קיינער שיקט די לייט אהין
דאָרטען צו פערשפּארען ;
ביין, זיי לויפען אין דער פריה
גאַר אליין די נארען . . .

גאַר אליין זיי שטעהען אויף,
ווי עס הויבט אָן טאָגען
און פון אַלע עקען שטאָדט
נעהמען זיי זיך יאָגען.

וואָלטען זיי ווי אנדערע
קלוג אזוי געוועזען,
וואָלטען זיי אין קוהלען פּארק
זיצען איצט און לעזען.

אָדער אין דער היים א בוך,
(דאָס וואָלט אויך דערלאנגען
זיי א דיענסט) שפּאצירען גאָר
וואָלטען זיי געגאנגען.

אָדער אין אויטאָמאָבילס
וואָלטען זיי אומפּליהען —
נאָרען אָבער מוזען דאָך
שטונדען גיין זיך מיהען.

גיין א האַלבע אייגענטליך —
מ׳דאַרף דאָס ניט פערגעסען:
יעדער נאר האָט אויסגעקעמפּפט
אַ האַלבע שעה אויף עסען.

בלויז א האַלבע שעה, אויב מעהר
ווערגט זיי שוין דער ביסען;
טאָמער לענגער עסט דער נאר
ווערט דער קלוגער וויסען.

פון די קלוגע איז אַן אוהר
אַזאַ מין געשאַפען,
צייגט ער באַלד: פערשפּעטיגט האָט
איינער פון די שקלאַפען . . .

און אַז ס׳קומט די ענדע וואָך
ווען מען צאָהלט צו ביסליך
רעכענט מען די רגעס אָפּ —
און דאָס איז פערדריסליך . . .

אין די ווייטסטע לענדער.
(אידישע הימן).

אין די ווייטסטע לענדער
זיינען מיר צושפרייט —
יעדער טייל א רינגעל
אין דער לאנגער קייט.

ביי די אלע טייכען,
נישט פון בבל בלויז,
זיינען מיר געזעסען
זוכענדיג א הויז.

איצטער איז אונז טייער
גאר די גאנצע וועלט.
ס'שטעהט ביי ווייטסטע ברעגען
אונזערם א געצעלט . . .

איצטער איז אונז טייער
ווייכסעל און דער רהיין
און דער ברייטער דניעפער
רוישט אונז אויכעט שיין . . .

און דער פרייער האדסאן
ווינקט אונז פריינדליך צו
(דא, ביי זיינע ברעגען
קריגען מיר ערשט רוה!

וועלכע ליעד מיר הערען
איז בעקאנט דער טאָן,
וועלכער טייך עס ריזעלט
וועהט א בענקשאפט אָן.

וועלכע פאָהן עס פלאטערט
גריסט זי אונז בעקאנט,
וועלכע שיף עס זעגעלט —
צו א ברודער'ס לאנד!

באלאדעס און מעשה׳לעך

די גאָלדערנע קייט.
(צום אַנדענקען פון י. ל. פּרץ.)

אַמאָל איז געווען אַ גאָלדענע קייט,
ביי'ן פאָלק ביי דעם אַלטען,
ווער האָט דען געוואוסט וואו געלעגען איז זי
פערשטויבט און בעהאַלטען.

אַ טייל פון דעם פאָלק פערגעסען האָט לאַנג
זיין גרויסען פערמעגען,
און יאָהרען זיי זיינען פערגאַנגען, די קייט
אין שטויב איז געלעגען.

דאָס פאָלק האָט צו פרעמדע געשטרעקט זיינע הענד,
ביי פרעמדע גענומען,
און יענע, זיי האָבען פעראַכט אונז דערפאַר —
ביז ער איז געקומען.

ער האָט אויסגעזוכט אונזער גאָלדענע קייט
פון דונקעלע ווינקלען,
ער האָט זי דערלאַנגט אונז . . . ווי נייַ אויסגעשמיעדט
מיט אייביגען פינקלען.

עס האָט זיך דערוועקט אונזער יוגענד און שטאָלץ
ביי יעדען בעזונדער . . .
די גאָלדענע קייט איז בלויז איינער געווען
פון פיעל זיינע וואונדער...

צוויי ברידער.

אזוי און אזוי זאָל די מעשה זיך לעזען:
עס זיינען פערצייטען צוויי ברידער געוועזען.
אן עושר איז איינער געוועזען, דער אנד'רער
אן אָרימער מענשעל, אַ שטענדיגער וואנד'רער.
האָט איינמאָל דער ארמער געבראכט זיך צושלעפּען
צום ברודער צום רייכען — עס קען זיך נישט קלעפּען!
געוואָרען איז פול גאָר די הערצער ביי ביידען.
דאָך שווער איז געווען זיך פונאנדער צו ריידען.
— „וואָס מאכסטו?" — דו זעהסט דאָך . . . — „וואָס מאכסטו?
דו זעהסט דאָך!"
עס שמייכעלט דאָס פּנים — אין הארצען עס פּרעסט דאָך . . .
און מעהר האָבען זיי ניט געקענט עפּעס פרעגען,
ווי שטיינער וואָלטביידען אין הארצען געלעגען . . .
און האָבען זיך אָנגעקוקט ביידע פערשעמטע
און האָבען געשיידט זיך מיט הערצער צוקלעמטע . . .

ביינאכט האָט דער רייכער געגומען בעקלערען:
פאר וואָס זאָל די רייכקייט אליין איהם געהערען,
און יענער — זיין ברודער — אַ דאַכלאָזער, מיעדער,
זאָל וואנדערען עלענד — זיי זיינען דאָך ברידער! —
און האָט גאָר בשתיקה פון ווייב און פון קינדער
געשפּאנט פערד און וואָגען, געלאָזט זיך געשווינדער
זיין אָרימען ברודער דערגרייכען, דעריאָגען:
ער וועט איהם שוין אַלעם דערצעהלען און זאָגען . . .
געיאָגט האָט ער איין טאָג, אַ צווייטען, אַ דריטען,
ד'רי וואן ער דערזעהן האָט אַ קרעטשמע אין מיטען.

ארײַן אין דער קרעטשמע דעם ברודער דאָרט קריגען.
אין קרעטשמע — האַלב טונקעל, דאָך גוט, אַ פֿערגעניגען...
דער קרעטשמער אַ איד אַזאַ גוטער, אַ שטילער,
ער גיט איהם אָב „שלום" און פֿרעגט איהם: וואָס וויל ער?
—איך וויל זעהן מײַן ברודער—„אָט שלאָפֿט ער אין ווינקעל!..."
אין קאָפּ האָט דעם רײַכען געטהון וואָס אַ פּינקעל.
עס האָט זיך דער רײַכער בעטראַכט, אַז זײַן ברודער
איז רוהיג און גליקליך... צו וואָס דער גערודער? . .
וואָס איז ער געקומען מיט איהם זיך צו טײַלען?..
דאָס גליק פֿון דעם מענשען איז טיעף דאָך פֿערהײַלען . . .
אַ פּאַלאַץ, אַ קרעטשמע — ווער קען אונטערשיידען,
דער עיקר די רוהע. דער עיקר דער פֿריעדען . . .
און ס'איז איהם געוואָרען אַ שאָד גאָר צו וועקען
דעם אָרימען ברודער אין מיטען דערשרעקען . . .
און האָט דאָרט דעם ברודער געלאָזען נאָך שלאָפֿען
אַליין איז ער שטיל און בגנבה אַנטלאָפֿען . . .

די צויבערין.

איך הער ווי אַן אָבקלאַנג פון פינסטערע ווייטען,
עס וועבט זיך אַ מעשה פון דונקעלע צייטען.
אַ מעשה אַן אַלטע, פון חמעלניצקי׳ס טעג —
עס רוישט פון קאָזאַקען דאָס ווילדע געיעג . . .

צי האָב איך די מעשה, ווען קינד בין געוועזען
פון זיידען געהערט, צי אין ביכער געלעזען,
עס איז אַזוי נאָהענט, עס איז אַזוי ווייט —
זי גלויבט זיך און פּאַסט זיך אין היינטיגער צייט...

* * *

עס פליהט אַ קאָזאַק אויף זיין פערד,
עס טרייסעלט אונטער איהם די ערד:
און ניט אליין דער קאָזאַק רייט —
אַ מיידעל האלט ער ביי דער זייט.

די האָר צופלאָסענע אין ווינד
זעהט ווי אַ מלאך אוים דאָס קינד . . .
דער טייוועל האלט זי דאָך אין האנד
און פליהען איז זי ניט אין שטאַנד.

דער קאָזאַק איז צו איהר דאָך גוט
און ווילד און ווילדער קאָכט זיין בלוט . .
ער פליהט מיט איהר אַהיים צו זיך
און זיינע ווערען דארף זי גיך...

און אַט איז זי אין קאַזאַקס געלט —
אַ שטיבעלע אין מיטען פעלד
און פרעמדע בילדער אויף די ווענט
און פרעמדע ליכט אין ווינקעל ברענט . . .

דער קאַזאַק נעמט זי פאר דער האנד :
זי איז זיך וועהרען ניט אין שטאַנד,
זי בעט זיך שטיל : לאַז אָפּ, לאַז אָפּ !
און זינקט איהר שענעם, שטאַלצען קאָפּ !

דער קאַזאַק נעהמט זי פעסטער אַן
און לאַכט : וואַס קענסטו איצטער טאָן ?
דיין היים פערוויסט מיט פייער, שווערד,
האָסט קיינעם אויסער מיך אויף ד׳ר׳ערד . . .

„ — בלויז דיך אליין ? מעהר קיינעם איצט?״.
אין איהרע אויגען פייער בליצט . . .
איהר שטאַלצער קאָפּ האָט וואָס פערטראַכט
און רוהיג ווערט זי און זי לאַכט . .

— „מיין ליעבער, הער, ווי באלד אזוי,
בין ווילינג איך צו זיין דיין פרוי,
דאָך מוז איך זאָגען ווער איך בין :
זיי וויסען : כ׳בין אַ צויבערין ! . . .

דער קאַזאַק הערט זי אוים און שטוינט :
צי האָט די זאַך איהם גאָר געלוינט ! . . .
אַ צויבערין ביי זיך גאר אין שטיב . . .
דאָך האָט ער זי שוין צופיעל ליעב . . .

דאַן נעהמט זי אַן איהם פאר דער האנד
און זאגט : — „דו ווייסט. איך בין איז שטאַנד
פערצוויבערען דיך אויף אלע מאל.
עס זאָל ניט שאַדען דיר קיין קויל“....

דער קאַזאק שטעלט די אויגען אויס
און צווייפעל קוקט פון זיי ארויס ;
ער גלעט דעם שטערען און ער לאַכט :
זאָג ווי אזוי וואָלסט' עס געמאַכט ?

דאַן שמייכעלט זי צו איהם פערשייט :
איך האָב צו טהון מיט יענע לייט,
איך האָב אַליין פער'כשופ'ט זיך
און ס'קען קיין קויל ניט טויטען מיך.

גוטמוטיג לאַכט דער קאַזאק : ניין...
דאַן ענטפערט זי, פּרוביר אליין . . .
אַט שטעהט דיין ביקס לאַד אַן און שיעס
און שאַדען ווערט מיר ניט געוויס...

דער קאַזאק טראַכט : דאָס איז כדאי . . .
ער לאַדט דאָס ביקס און ציעלט זיך פריי.
דאָס מיידעל שטעהט פּונקט ווי פערשטאַרט.
דאָך שמייכעלט זי צו איהם און וואַרט . .

א קנאַל פון ביקס . . . נעטראַפען גלייך . . .
דאָס מיידעל ליעגט אין בלוט א טייך . .
דער קאַזאק פאַלט צום קערפער צו
און קריצט די צייהן : ו ו י פ א ל ש ביזט דו!...

יוסף חסיד.

א.

געגאַנגען איז יוסף דער חסיד אַמאָל
אין וועג, צווישען בערג, צווישען פעלדער און טאָל . . .
אַרום איז געווען אַזוי אַנגענעהם גוט,
די ערד און דער הימעל — זיי האָבען גערוהט !
אַזוי געהט ער און געהט אין מחשבות פערטראַכט
און לויבט דעם בעשעפער, וואָס האָט אַלץ געמאַכט,
און פליסטערט א תפלה און מורמעלט א ליעד,
און געהט זיך אַלץ ווייטער, און ווערט גאָר ניט מיעד . . .

ב.

און ווּעלענדיג, גרייכען אהין זאָל זיין לויב,
האָט ער צו דעם הימעל געגעבען א הויב
די אויגען די קלאָרע, ווי שפּיגעלעך צוויי — —
און פּלוצים דערזעהט ער : דער הימעל — אוי וועה ! —
אין גאַנצען אין פינסטערע כמאַרעס בעדעקט ;
ר׳ יוסף איז גלויביג, דאָס האַרץ זיינס דאָך שרעקט :
ער איז שוין פערגאַנגען פון היים אַזא שטיק —
ווי געהט מען איצט ווייטער ? ווי געהט מען צוריק ?

ג.

דער הימעל אַלץ שוואַרצער און פינסטערער ווערט,
און יוסף דער חסיד א קנאַל באַלד דערהערט . . . .

דאָס דונערט . . . ר׳ יוסף א ברכה ער מאַכט —
וואָס ברכה ? ווען ברכה ? — דער הימעל ער לאַכט !
„שכחו וגבורתו !" חא־חא ! און טראַך־טראַך !
און באַלד א שלאַגס־רעגען... א שרעקליכע זאַך ! . . .
א קנאַל פון דונער, א בליאסק פון א בליץ,
און פינסטערער ווערט נאָך !... דו גאָט ! א, בעשיץ . .

ד

און ווי יוסף געהט אַלץ אין חשך געדיכט
דערזעהט ער עס לויכט זיך אין ערגעץ א ליכט . . .
א ליכט פון א שטיבעל, וואָס רופט איהם און ווינקט . . .
ער לאָזט זיך צום ליכט און דאָס האַרץ זיינס — עס שפּרינגט...
זיין פרייד איז א האַלבע . . . א העלפט איז דער צער . . .
ווייל יוסף דער חסיד, ער איז ניט קיין נאַר.
עס האָט שוין מיט גרויסע חסידים פּאַסירט
זיי זיינען פון לצים געוואָרען פאַרפיהרט . . .

ה.

דער חשש צום לעבען ביי'ן חסיד ערוואַכט:
וואָס ווערט ער דאָ שטאַרבען אין שרעקליכער נאַכט
אפילו ניט קומען צו קבורת ישראל,
פון דונער דערשלאָגען אין פינסטערען טאָל . . .
דאָרט וואוינען ניט גוטע, דאָרט הערשט גאָטעס פלוך . . .
נו. טראָגט ער דאָך ציצית... אויך האָט ער א שפּרוך . . .
דאָס ווערט איהם בעשיצען פון דעם אשמדאי
ביז וואַנען ער ווערט ווערען מיט בורא׳ס הילף פריי . . .

ו.

כך הוה ! . . . ר' יוסף דער חסיד ער קומט
צום שטיבעל... ער הערט ווי דארט אינווייניג ברומט . . .
ער שטעהט נאך א וויל, ווי ער וואלט זיך בעטראכט
דאך שטורעמדיג־פינסטערער ווערט אלץ די נאכט...!
ער האט שוין קיין כח צו שטעהן אויף די פיס,
ער מאהלט, אז אין שטיבעל איז ווארעם געוויס . . .
ווען שדים אפילו... וואס קען ער איצט טהאן ?
און יוסף דער חסיד אין טיר קלאפט גלייך אן !

* * *

און וואס איז געווארען מיט'ן חסיד דערנאך ?
צו האט ער געשפאנט זיך אין טייוועלשען יאך ?
צו האט ער בעקומען די אמת'ע רוה ?
צו האבען די ציצית געהאלפען דערצו ?
משיקאווע צו וויסען און אינטערעסאנט . . .
נור דאס איז נאך קיינעם ביז איצט ניט בעקאנט.
דער עיקר — דער מוסר : אין צייטען פון שרעק
ווערט אויך'עט א חסיד צום טייוועל אוועק ! . . .

דער גוטער קעניג און דאָס פאָלק.

אמאָל איז — דערצעהלט מען — געוועזען
אַ קעניג אין ערגעץ אַ לאַנד:
ער פלעגט אין די גאַסען פון הויפּטשטאָדט
ארומגעהן אהן וואָף ביי דער האַנד.

ער פלעגט אין די גאַסען ארומגעהן,
ווי יעדער געוועהנליכער מאַן,
ער פלעגט זיך אוועקשטעלען רעדען
אפילו מיט אַן אָרימאַן.

ער האָט זיך געפיהרט לויט זיין שכל
און לויט ווי זיין האַרץ האָט דיקטירט —
און האָט ער אַ מיידעל בעגעגענט,
האָט אויך ער אַ שמועס פערפיהרט.

אַ נעטהאַרען מעג זיין דאָס מיידעל,
דאָס מאַכט איהם צו איהר אויך ניט פרעמד;
ער פרעגט איהר: צי האָט זי אַ חתן?
און וויפיל זי נעהמט פאַר אַ העמד?

און וויפיעל אזייגער זי ענדיגט
איהר ארבייט אין ענגער פאַבריק?
צו בלייבט איהר אביסעלע צייט נאָך
געניסען פון ליעבע און גליק?

און איז זי א דיענסט גאר געוועזען,
אויך דאן ניט געשעמט האט ער זיך,
און נאכגעפרעגט האט ער: ווי געהט איהר,
צי שווער איז די ארבייט אין קיך?

צי לעבט דארט די „הערשאפט" בשלום,
צי איז נאך דער הערר ניט צו אלט?
פערבלנדזשעט אמאל ער אין קיך נישט,
צי שווייגט זי. צי מאכט זי געוואלט?

און אנדערע פראגען אזעלכע,
וואס זיינען גאר נאריש אין פלוג:
אין גרונד דאך געגומען: טיעף מענשליך
און אמת ערהאבען און קלוג.

דאך פלאך איז א יעדער מיניסטער,
און פלאך אלע שררות אין הויף;
זיי האבען דאס אלץ ניט פערשטאנען
און האבען געמורמעלט דערויף:

א קעניג, פון גאט א געזאלבטער,
זאל זיין אזוי מענשליך און גוט!
ווער רעדט נאך — די קעניגען — א י ה ר האט
געקאכט אויפ'ן קעניג דאס בלוט!

נון, האבען זיי אלע אין איינעם
דאס פאלק קעגען איהם אלץ געהעצט,
ביז מ'האט איהם, דעם קעניג, דעם גוטען,
פון טראהן־שטוהל ארונטערגעזעצט.

דאָס פֿאָלק האָט געיובעלט, די שמחה
דערגרייכט האָט דעם העכסטן גראַד,
ווען מען האָט איהם אַ קעניג אַ צווייטן
אין טעמפּעל געקרוינט מיט פּאַראַד.

עס האָבען די פּריסטער געצויגען
די גלעקער אַרויף און אַראָב,
ווען מען האָט איהם געזאַלבט און דעם בוימאויל
געגאָסען, געטריעפט אויף זיין קאָפּ.

עס איז אַרום טעמפּעל געשטאַנען
דאָס פֿאָלק אין דער ברייט, אין דער לענג,
דאָך אָרדענונג האָט מען געהאַלטען
און ס'האָט זיך געפֿיהלט אַזוי שטרענג.

מ'האָט זיך געשושקעט: „דער קעניג
דער נייער איז גרויזאַם און שלעכט".
דאָך יעדער געווען איז צופֿריעדען
ווי ס'קענען צופֿריעדען זיין קנעכט.

די דיענסט און די נעהטאָרין, ביידע,
זיי האָבען דאָ אויך ניט געפֿעהלט
אין נייענקע ציצענע קליידלעך
און גליקליך געווען ווי די וועלט.

דער פערבלאָנדזשעטער מלאך.

אין הימעל איז רוהיג, אין הימעל איז שטיל —
מלאכים, זיי זיינען ערצויגען:
די פליגעל זיי רוישען קוים־קוים וואָס מען הערט,
דער פליה איז געמאָסטען געוואויגען.

און ריידען זיי וואָס, איז עס לויטער מוזיק,
א שטילע מוזיק, אָהן געטימעל,
ניטאָ דאָרט קיין באס, און ניטאָ קיין טראמבאָן,
קיין פויקען, קיין טאַצען אין הימעל . . .

און פליהען זיי אפטמאָל א מארש דורך פאר גאָט,
(אין הימעל טרעפט אויך א פאראדע),
דאן מאכען די פארבען פון פאָהנען ניט בלינד, —
די רויטע — די פעהלט דאָרט אוואדע . . .

מען זינגט דאָרט קיין ליעדער פון פרייהייט, פון קאמפף,
עס זיינען ניטאָ דאָרט קיין מאסען:
עס זשומט בלויז א „קדוש" דער הימלישער כאָר
און ס'יובל'ען די הימלישע גאסען.

* * *

זיי הערען אמאָל א גערים פון דער ערד,
דאן הויבען זיי אָן זיך צו שעמען:
זיי הערען פון רויב און זיי הערען פון מארד,
און קענען עס דאך ניט בעגעהמען.

זיי וואַנדערן זיך דאַן צו דעם איינציקן מאַן,
וואָס האָט אויף דער ערד זיך ערצויגן —
אליהו הנביא — זיי פרעגן איהם אויס
און קוקן איהם טרייַ אין די אויגן.

אליהו הנביא — ער שמייכעלט אין באָרד:
איהר זייט דאָ אזעלכע נאַאיווע! . . .
און לעגט פאַר זיי אויס דאַן דאָס לעבן אויף דר'ערד,
אזוי ווי אַ ראָש פון ישיבה.

זיין שטימע זי הויבט זיך, זיין שטימע זי פאַלט,
דאָ בייז און דאָ זאַנפט, ווי צום בענשען:
אַן אַנדערער ווערט אליהו ווען ער
דערצעהלט זיי פון ערד און פון מענשען.

עס הויבען זיך אָן ביי מלאכים פאַר שרעק
אַ פליגעל אָן פליגעל צו פאָכען,
אזוי ווי להבדיל ביי מענשען די צייהן,
אזוי ווי ביי די מענשען די קנאָכען . . .

דאָך קומט ערב פסח און ס'קלויבט זיך אין וועג
אליהו הנביא גאַנץ מונטער,
דאַן זיינען גאָר מאַנכע מלאכים פערבענקט
און קוקן אַראָפּ אַלץ, אַרונטער . . .

די יונגערע מאַכען דעם וואָגען איהם גרייט,
אַ וואָגען פון פייער און בליצען,
און בעטען איהם אויס'עט מיט שטראַהלען און שייַן,
בעקוועמער זאָל זיין איהם צו זיצען.

דער וואָגען איז פערטיג, אליהו איז גרייט,
ער גריסט זיי: אויף ווידער זעהן, קינדער!
און לאָזט זיך אויף דר'ערד צו די סדרים אראָפּ,
און טראָגט זיך געשווינד און געשווינדער.

ער קוקט זיך ארום, ערשט א מלאך ביי'ן זייט
פון וואָגען זיך האָט אָנגעהאָנגען,
די ווייסינקע פליגעל צוקנייטשט און פערשטויבט —
די אויגען פול תאוה, פערלאַנגען . . .

אליהו הנביא, ער זיפצט דאן: וואוהין?
דו ווערסט אויף דער ערד זיך פערלירען,
פערפאַלען! איך האָב שוין אויף דיר מעהר קיין רעכט,
אין הימעל צוריק דיר צו פיהרען.

ער לאָזט איהם אראָב אין א שטאָדט אין דער פרעמד
פערוואַנדעלט אין מענשליכע קליידער . . .
אין הייזער איז ליכטיג . . . עס קלינגט „כל דכפין!" —
מען פראַוועט דעם פרעהליכען סדר.

דער מלאך ער פיהלט זיך אין גאַנצען שוין מענש,
און הויבט אָן באַלד הונגער צו שפּירען;
ער לאָזט זיך מיט שמחה וואו ס'קלינגט כל דכפין:
אָ, וואונדער! פערשפּאַרט אלע טירען!

פערשטעהט ער קיין לשון־הקודש דען ניט?
צי זאָל ער די מענשען ניט גלויבען?...
און הונגעריג שטעהט ער מיט בענקשאַפט און בליס
און קלאָגט זיך פאַר גאָט, דאָרטען אויבען . .

און הונגעריג שטעהט ער מיט בענקשאפט אין בליק
און הויבט אן דאס ערשטע מאל פלוכען,
און לאזט זיך אין גאסען און מארקען ארום
אליהו הנביא צו זוכען . . .

אלס זינדיגער מענש איז ער ניט אין שטאנד
אליהו׳ן דערזעהן! שוין פערפאלען!
אזוי ווערט דער מלאך אלס ארימער מענש
וואס ווייטער אליץ מעהרער געפאלען . . .

ער ווערט אויף דער ערד דא פערשפאט און פערלאכט
און קיינער פערשטעהט ניט זיין וועזען,
און אומעדום שטרויכעלט זיין פוס און ער פאלט — — — —
ער איז דאך א מלאך געוועזען! . . .

די צוויי ראַדיקאַלען.

(ניו־יאָרקער באַלאַדע)

ערב פּסח. העל און ליכטיג
און דאָס לעבען שלאָגט מיט קוואַלען:
אין קאַפע־הויז ביי אַ טישעל,
זיצען זיך צוויי ראַדיקאַלען.

מיט פערבענקטע שטומע בליקען
קוקען ביידע זיי זיך איבער,
באַלד דאַרף אָנקומען דער אָווענט,
און זיי ווערען טריב און טריבער.

ביידע זעהען זיי אַ סדר
פאַר די אויגען פּרעכטיג, הערליך:
אָבער רעדען וועגען סדר,
איז פאַר ביידען גלייך געפעהרליך.

„ס'קען „אַרויסגעבען" דער חבר
באַלד מיין אידישקייט, וואָס ווייס איך?
טראַכט זיך איינער ווי דער צווייטער —
און זיי רעדען ניט פון פּסח...

זיצען לאַנג די ראַדיקאַלען,
ביז דאָס שווייגען ווערט זיי פּיינליך:
— געהט איהר ערגיץ היינט אין אָווענט?
— אין טעאַטער העכסט וואַרשיינליך.

— אין טעאטער — זאָגט דער צווייטער —
בין איך נעכטען שוין געוועזען.
איך וועל אין דער היים היינט בלייבען,
כ'האָב א וויכטיג בוך צו לעזען.

און זיי קוקען אָן זיךביידע
ווי זיי וואָלטען וואָס פערשטאַנען;
ווי אמאָל דאָרט אין טאָלעדאָ
צוויי אונגליקליכע מאַראַנען...

דער איד מיט׳ן קרייץ.

צוויי מאָנאַט איז יוסף — אַ העלד אַ סאָלדאַט —
אין מאָסקווער שפּיטאָל אָבגעלעגען;
געקומען צו זיך נאָך די וואונדען און באַלד
מען הויבט אָן אַ שאלה צו פרעגען:

ווער איז ער, דער העלד מיט׳ן קרייץ אויפ׳ן ברוסט,
געהערט ער צום אידישען גלויבען?
אַ איד איז דער העלד מיט׳ן קרייץ און מען קען
איהם בלייבען דאָ מעהר נישט ערלויבען.

נאָך שוואך איז דער איד מיט׳ן קרייץ אויף דער ברוסט,
מוז רוהען אַ צוויי דריי מאָנאַטען —
נו, וועט מען איהם שיקען צוריק אין דער היים
אין אידישען תחום, צו זיין טאַטען...

דאַן ענטפערט דער איד מיט׳ן קרייץ אויף דער ברוסט:
מיין טאַטע אין קריג איז געגאַנגען;
צי לעבט ער נאָך ערגיץ, צי ליעגט ער וואו טויט?
צי אפשר ביי׳ן שונא געפאַנגען?...

דאַן טראַכט מען אַ מיטעל: עס איז דאָך געווים
אַ מאַמע, אַ שוועסטער געבליעבען?
און ס׳ענטפערט פערביטערט דער העלד מיט׳ן קרייץ:
מען האָט זיי פון דאָרטען פערטריעבען...

„נו, איז דאך געבליעבען א הויז מן הסתם!“ —
דא ווישט זיך דער העלד אוים די אויגען:
דאס הויז האט א קריסטליכער שכן פערכאפט
און האט דארט אריין זיך געצויגען...

— „אזוי איז די מעשה... ווי באלד אז דו האסט
אין ערגיץ קיין היים איצט, מיין ליעבער, —
־אז מוזען מיר שיקען דיר זוכען דיין פלאץ
צוריק אין די גראבענס און גריבער“...

און שטיל איז געווארען דער אידישער העלד
און מעהר ניט געהאט וואס צו זאגען, —
געווארפען א בליק צו דעם קרייץ אויף דער ברוסט,
און האט זיך ג ע ש ע מ ט איהם צו טראגען...

די קעלנערין.
(א ניו־יארקער בילד)

...ס׳איז א רעסטאראנט, וואו ס׳קומען
זאטע מענשלעך ווערען זאט,
יענע הערען די בעקאנטע,
געראזירטע ריין און גלאט...

פון די אויגען וועהט א קאלטקייט
און עס דאכט זיך, דארט וואס פריהרט...
פונקט א בארבער וואלט פון הארצען
די געפיהלען אויסראזירט...

דאך דערלאנגט די שעהנע בעללא
זיי דאס עסען, צי דעם טרונק,
פלאמט אין זיי׳רע לעערע הערצער
אויף א ווילד־בעסטיאלער פונק.

„אפעטיטליך!" — פליסטערט איינער
צו דעם צווייטען, ווען ער פרעסט,
און זיי שלינגען זי מיט בליקען,
יעדען קעהר פון איהר און זשעסט.

אבער בעללא האסט זיי אלע,
דען זי קען זיי אלע גוט!
דאך א קעלנערין איז בעללא,
איהרע פליכטען בלויז זי טהוט!

און זי שמייכעלט יעדען גאסט צו,
אפט פערבייסענדיג די ליפ,
אך, די „ווייזשעס“ זיינען קליינע
און דער עיקר איז דער „טיפ“.

יעדער שמייכעל איז א ניקעל,
פון צוויי שמייכלען ווערט א דיים —
אזוי האנדעלט זי מיט שמייכלען,
ביז זי געהט ביי נאכט אהיים.

אין איהר איינזאם־קליינער צימער,
וואלט זיך וויינען איהר געוואלט,
נאר עס לוינט ניט: ס'האט פאר טרערען
קיינער איהר נאך ניט בעצאהלט.

סטרייק.

אין די הייזער הערשט שוין נויט,
קליינע קינדער שרייען ברויט!
און די גרויסע אין די ווינקלען
זיצען אין די טרערען פינקלען
און א קינד ליעגט קראנק אין וויעג —
דאך מיר דולדען ביז'ן זיעג!

אין די הייזער ארמוט שוועבט
און די אלטע שפין זי וועבט
אויף דאס ניי שוין די געוועבען
און פול פחד קוקט דאס לעבען
און דער טיש איז ניט געדעקט —
דאך דער קאמפף איז ניט נעעקט!

אונזער ארמוט האט דערשפירט
פון דער וואהנונג אונזער ווירט
און וואס איז דער שלעכטער אויסען?
צאהלען אדער ליעגען דרויסען
אויפ'ן רעגען אויפ'ן ווינט —
דאך דער קעמפפענדער געווינט!...

א געזאַנג צו קעמפּפערינס.

וועלכע פאַהנען פלאַטערן
ווי א ים א ברויזענדער ?
וועלכע טריט עס הערען זיך
פון די צעהנדליג טויזענדער ?

עפּעס הער איך זינגענדיג
ליעדער קיין געוועהנליכע,
און ווי קומט בעגייסטערונג
אין די טעג די קליינליכע ?

העי, דער מארש, דער איידעלער
איז אזוי בעדייטענדיג,
פונקט בת־מלכות, ווען פאַראויס
פאַהרט די מלכה רייטענדיג !

וועלכע אויגען שטראהלען עס
אזוי לוסטיג בליקענדיג,
וועלכע שטימען שאלען עס
אזוי העל־ענטציקענדיג ?

קענט איהר אונז׳רע שוועסטער ניט ?
די אין שעפער טרויערען ?
איצט אין קאַמפּף מארשירען זיי
צו די פרייהייטס־טויערען.

נעהמט מיך, פריינדינס, מיט מיט אייך
ד'בין אַ ברודער אייערער,
אונטער פרייהייטס־פאָהן זייט איהר
שענער נאָך און טייערער!

דער שונא.

אין א גראבען ביי פשעמיסעל,
אבגעריסען, אבגעשליסען,
רוהט זיך אוים'עט א סאלדאטעל
נאכ'ן לאנגען שווערען שיעסען.

א געבוירענער פון קאוונא,
שטיל געפיהרט דארט די געשעפטען:
איצטער שלאגט ער מיט'ן פיינד זיך
מיט די לעצטע, לעצטע קרעפטען.

אך, ער ליעגט דא אין די גריבער
לאנגע טעג און לאנגע וואכען,
דאך די פעסטונג וועט מען נעהמען!
האט דער קאוונער איד בטחון.

יא, ער מוז, ער מוז זי נעהמען,
דען די שטאדט איז לויטער אידען:
און א אידען איצט דערזעהען —
אך, ווי וואלט ער זיין צופריעדען!

ס'וואלט דער „ראטנער" אבגעלאזט איהם
זיכער אויף א טאג א גאנצען;
אך, ער וועט צו זיינע ברידער
לאזען זיך מיט פרייד און טאנצען.

און ער וואָלט דעם ערשטען אידען
גלייך אריינגעקוקט אין ד'אויגען.
און ער וואָלט מיט גרויסער ליעבע
ברייט די האַנד איהם אויסגעצויגען.

ס'וואָלט דער איד זיך ווי דערשראָקען
און פערוואונדערט ווי חלום:
אַ סאָלדאַט פון בייזען רוסלאַנד
גיעט אין גאַס איהם אָב גאָר „שלום!"

וואָלט ער איהם צוריק געשמייכעלט:
„מאכט, ר' איד, נישט קיין געדודער;
טאַקע... יאָ... איך בין פון רוסלאַנד,
אָבער איך בין אייער ברודער.

טעג און נעכט אין הייהל געלעגען,
פונקט ווי חיות ניט ווי מענשען;
האָב דעם טויט געקוקט אין פנים —
וואָלט איך וועלען גומל בענשען".

וואו זשע איז דאָ אַ בית מדרש?
וועט ער שמייכלענד פרעגען ווידער:
„און אַ מוכר ספרים ווייזט מיר,
קויפען מוז איך ב'איהם אַ סדור".

„און אַ נייעם ארבע כנפות
דאַרף איך נויטיגער נאָך האָבען.
טאָמער פאַל איך, זאָל מען וויסען,
צווישען אידען מיך בעגראָבען..."

אָבענד-געדאנקען.

א קאַרטען-ליעדעל.

פערשפּיעלט האָסטו אַלעס, שלימזל,
זיי האָבען די קאַרטען געזעהן;
אריינגעקוקט שטיל און בגנבה
און ס'קאן קיין געווינס ניט געשעהן.

און אויב דו בעהאַלטסט זיי, אפילו —
אַז פּנים דערקענט מען די צאָהל:
קיין קעניגין לאַנג ניט געהאַט שוין —
אַ ניינטעל, אַן אונטער אמאָל...

און וואָלסטו די שפּיעלער דערשרעקען
און מאַכען זיך מוטיג און גרויס;
די באַנדע איז קלוג און בעמערקט דאָך,
אַז ס'פעהלט דיר דער קעניג, די טויז...

עס לאַכען די שפּיעלער ביים טישעל
און קוקען מיט חוזק דיך אָן,
און מורמלען ביים טישעל פעראַכטליך:
ער האָט בלויז צו שפּיעלען א י י ן קאָהן!...

אין אַ פרעמדען לאַנד.

(פֿריי נאָך לענוא.)

אין אַ פרעמדען לאַנד די רויז,
האָב איך אָבגעפליקט זי,
ליעבע מיידעל מיינס, דיר בלויז:
וואָלט איך איצט געשיקט זי.

דאָך ביז גרייכען וועט דיין הויז,
ווייט פאַר הונדערט מיילען,
וועט די רויז שוין ווערען אויס —
דען די רויזען איילען...

אַ גרוס.

און זאָלסטו דאָס לעבען בעטראַכטען
מיט רוהיגע, שטילע געדאַנקען,
ווערסט אַלע פערזענליגען פערלאָזען
און געהן צו בעזוכען אַ קראַנקען.

ער ליעגט דאָרט פערגעסען און איינזאַם,
פון וועלט און פון פריינד אָבגעריסען:
דערצעהל איהם, אַז אַלע דאָ, אַלע —
מיר לאָזען איהם הארצליך גריסען.

דו זאָלסט מיט אַ שמייכעל אַ גוטען
ביי'ן בעט איהם צוקאָפּענס זיך זעצען,
און ווען ער דיך פרעגען — דערצעהל איהם:
מיר זיינען פערפלאָנטערט אין נעצען.

מיר קענען זיך קיינמאָל בעפרייען
פון שווערען און לעערען געדודער;
און שטענדיג אונז פלאָגט דער געוויסען:
ס'ליעגט ערגעץ אַ קראַנקער, אַ ברודער...

אין דער שפּעטער שטונדע.

אין דער שפּעטער אבענד־שטונדע
ווען דו געהסט אליין,
דאכט זיך, אז פון יעדער חורבה
טראָגט זיך אַ געוויין.

דאכט זיך, אז פון שווארצען גאָרטען
וואו ס'איז טריעב און קאלט,
קוקט ארויס דורך בוים און צווייגען
עפּיס א געשטאלט...

דאכט זיך, אז דיין פריינד, דער גוטער
נאָך פון אלטע טעג,
איז פון קבר אויפגעשטאנען,
געהט דיר נאָך דיין וועג.

און דו לאָזט זיך לויפען גיכער
און עס העלפט נישט דאָך,
דען דער טויטער איז נאָך פלינקער
און ער יאָגט דיך נאָך...

די נאכט.

די נאכט איז דאן לאנג
געוועזען און באנג
און שטיל, אהן א קלאנג.

נאר אפט פלעגט א ווינד
א רויש טהאן געלינד
וו'א קרענקליכעם קינד.

איך האב מיך דערפרעהט:
א פריינד אפשר געהט,
כ'בין קושען איהם גרייט!

איך ווארט און איך הער —
ס'איז ניט געוועזען ער —
א ווינד און ניט מעהר!...

צום רעגענדיל.

רויש, רעגענדיל, רויש אין די שויבען,
פערוויעג מיך מיט טרעהרען פון הימעל;
כ'וויל רוהיג אביסעלע בלייבען
און אלעס פערגעסען אין דרימעל.

רויש, רעגענדיל, כ'פיהל מיך געגעזען,
ס'איז ליעב מיר דיין ניגון צו הערען;
דאס ליעד פון מיין מאמען געוועזען
איז אויך גאר אהן ווערטער, בלויז טרערען...

ברען אוים.

ברען אוים, א, לעבען מיינס, ברען אוים!
דער דאַכט געבליבען איז ניט גרויס:
זאָל ליכטיג זיין די לעצטע טעג —
צום לעצטען וועג!...

ניט גוסס, לעבען מיינס, ניט צאַנק,
פערשווינד, ווי פריהלינגס א געדאַנק...
איך וויל ניט קארגען... כ'האָב עס פיינט!
זאָל ליכטיג זיין איין היינט!

חלומות

כ׳האָב געהאַט חלומות
שעהנע יונגערהייט...
אַך, ווי מיאוס האָט זיי
ס׳לעבען מיר בעשיידט...

אויף די טרוימען־פליגלען
האָב איך הויך געשוועבט,
אויף געגרינטע בערגער
האָב איך פריי געלעבט.

אָפט בין איך פערפלויגען
ביז דער העלער זון,
און פערבלענדט געווארען
און פערפיהרט דערפון...

און פערברענט די פליגלען
פון דעם שעהנעם טרוים;
בין צו דר׳ערד געפאלען,
און איך אָטעם קוים...

איינזאַמקייט

אַ פערוואָרפּען ווע‏לדעל,
ערגעץ אין דער זייט;
אַך, ווי ציהט אהינצו
אין דער איינזאַמקייט!

דאָרטען זעץ זיך נידער —
קיינעם נעהם נישט מיט
און דעם קאָפּ געבויגען
זינג דיין איינזאַם ליעד...

צווייגען שווייגען רוהיג,
שאָקלען מיט קיין בלאַט,
און דו ביסט דאָך עלענד
און פון לעבען מאַט.

שטערען וועט דיך קיינער
אין דיין שטילען טרוים;
דען ווי דו איז איינזאַם
דאָרטען יעדער בוים...

* * *

ווי גרוי זיי זיינען אַלע,
ווי וואָכעדיג און קליין;
זיי זיינען מיינע ברידער —
איך וויל עס ניט פערשטעהן!

וואָס זאָל איך מיט זיי רעדן,
מיט זיי, בשעת איך זיץ?
איך קאָן זיי נאָר דערלאַנגען
פון פינגער קוים די שפּיץ!

איך האָב פאַר זיי קיין ליעבע,
איך האָב פאַר זיי קיין האַס;
מיך ציהט צום שטילען גאָרטען,
און זיי צום מאַרק און גאַס

נו, שיידען מיר זיך ברידער,
אָהן ווערטער, שטיל און שטום
איך וועל אַמאָל פון גאָרטען
אייך צושיקען אַ בלום!...

עס דאַכט מיר...

עס דאַכט מיר, איך האָב וואָס פערלוירען אין וועג,
איך ווייס דאָך ניט וואָס...
זאָל איך צוריקגעהן? עס איז אזוי ווייט —
עס איז א פערדראָס!

איך האָב וואָס פערלוירען און ווייס דאָך ניט וואָס...
צי האָט עס א ווערט?
לאָז איך עס איבער, — דער טאָג איז שוין קורץ,
און גרויס נאָך די ערד...

עס פאַלען שוין שאָטענס פון בוימער און בערג, —
מיין שאָטען איז לאנג...
דאָס הארץ איז ניט רוהיג, עס שרייט: קעהר זיך אום,
דער שאָדען טוט באנג!

דאָ בלייב איך גאָר שטעהן מיר אין מיטען דעם וועג,
אין חושך געהילט...
איך האָב וואָס פערלוירען, איך ווייס דאָך ניט וואָס —
איך האָב וואָס פערשפּילט...

אָווענד.

כ'בין געגאַנגען, געגאַנגען, — ביז וואַנען
בין הינטערן שטאָדט שוין געשטאַנען;
און שטיל איז געוועזען אַרום —
א בוים האָט געשאָקעלט זיך פרום.

די זון איז אַרונטער, אַרונטער
אַהינטערן וואַלד רויט, ווי צונטער,
און טונקעלער, טונקעלער ווערט — —
איך האָב מיך פערקלערט!

געטראַכט פון די ביסעלע יאָהרען,
וואָס זיינען זיך רוישיג צעפאָהרען...
געבליבען צו פאָהרען ניט פיעל —
עס טונקעלט... פאַרנאַכט... עס ווערט קיהל!...

א פאָרל איז שטיל־שטיל אַריבער,
א מיידעל א יונגס און איהר ליעבער...
דאָס מיידעל אַזוי ווי בעקאַנט — —
איך האָב מיך דערמאָנט!

קום שוין.

קום שוין, קום שוין, אומבעקאַנטער,
קלאַפּ מיר אָן אין טיר:
ווי אויף פרייהייט אַ פערבאַנטער
וואַרט איך אַלץ אויף דיר...

יאָהרען לאַנג אין וויסטען חדר
הער איך דיינע טריט:
כ'קוק אין פענסטערל כסדר,
דאָך דו קומסט אַלץ ניט...

איז דיין בשורה לויטער פרייידען,
שנעלער ברענג זי, טראָג!
טאָמער אומגליק, לויטער ליידען —
קום, נאָר עפּעס זאָג!

דער וואנדערער.

אין דער וועלט זיך אומגעטריבען,
אויסגעוועזען דאָ און דאָרט;
טיילען לעבען איז פערבליבען
אומעטום, אין יעדען אָרט.

דאָ פון ליעבעס־בוים געריסען
זיסע פרוכטען אלערליי;
ערגעץ האָט א שלאנג געביסען
ביז דעם טיעפסטען, גרעסטען וועה...

דאָרט א שמחה, דאָ אן אומעט,
דאָרט א גליק און דאָ א צער;
און איך וואנדער ווידער אומ'עט,
איך, דער יונגער־אלטער נאר...

און אויף באהנען און אויף פוהרען
וואנדער איך, ווי האלב אין טרוים;
נאר ניטאָ שוין מעהר קיין שפורען
סיי פון שלאנג און סיי פון בוים.

שווייג דו ים!

שווייג, דו ים, גענוג צו שוימען, —
לאָז א ביסעל רוהיג טרוימען.
טראָג די שיף זאכט אויף דיין רוקען,
לאָז מיך נאָכדענקען און קוקען.

רונד ארום איז וואסער, הימעל,
נישט קיין בוים און נישט קיין בלימעל —
אלעס איז געבליבען הינטער —
וואָס־זשע ביסטו, הארץ מיינס, מונטער?

צי פון אלץ, וואָס איז געוועזען,
ווילסטו ווערען איצט גענעזען —
און דו ווילסט בלויז טראכטען, טרוימען
פון די ווייטע, לערע רוימען?

צי ערווארטסטו לענדער נייע,
מענשען גוטע, מענשען פרייע,
און עס וועלען דיך עמפאנגען
שעהנע שוועסטער מיט געזאנגען?

— — — — — — — — — — — —

שיף, מיינס, שיף מיינס, טראג זיך שנעלער,
איך די אויגען ווערט מיר העלער,
און איך זעה: דאָס שעהנס אנטקעגען
קומט פון ווייטע, נייע וועגען!...

וואוהין?

וו'הין ווילסטו, נשמה, וואוהין?
בי בערג זיינען הויך,
די וואָלקענדלעך בלייך,
די ערד און די בוימער — ווי גרין!
וו'הין ווילסטו, וואוהין?

אַ, האַרה, ווי די בין
זומזעט און פליהט,
זי פלאַטערט און ציהט
אהער און אהין —
וו'הין ווילסטו, וואוהין?

אַ, קוק דאָרט אין מערב אהין —
די זון — זי פערגעהט
קיילעכדיג, רויט
אהין, אלץ אהין —
וו'הין ווילסטו, וואוהין?

פערגעבונג.

כ׳טראג א הארץ פול ליעבע,
כ׳בין מיט ליעבע רייך:
גוטע מענשען, שלעכטע —
אלע זיינען גלייך.

זינג מיר ניט פון טוגענד,
רעד מיר ניט פון זינד;
יעדער מענש בלויז שפּילט זיך,
שפּילט זיך ווי א קינד.

קוק מיט פּאַטער־אויגען
אויפ׳ן קורצען שפּיל...
גיב זיך אָפּט א בייזער,
אָבער ניט צופיעל!

דען די קינדער שפּילען,
ביז ס׳פערגעהט די זון,
און זיי געהען שלאָפען —
ס׳איז קיין בייז דערפון!

דער שלאָס.

עס שטעהט צווישען פעלדער
א הויכער, טריבער שלאָס,
די פענסטער שווער פערהאנגען —
וואס טוט זיך דאָרטען, וואס?

עס געהען לייט און פאָהרען
און קוקען טיעף אריין —
דאָס הארץ פאַלט איין פאַר פחד:
וואָס קאָן דאָרט אינוו׳ניג זיין?

דאָ קומט א לץ א דארער
מיט אויגען קעציש־גראה
און לאכט זיך קאַלט פונאנדער:
ס׳איז אינוו׳ניג גאָר נישטאָ...

דאן ווערען מאנכע רוהיג:
דער לץ איז זיי געגנוג...
און פאָהרען מונטער ווייטער
און זייגען ווידער קלוג.

דאן שפּרינגט א יונג א בלאסער
ארויס, — די אויגען — קויהל!
און פרעגט: דער שלאָס ווי קומט דאָ?
כאפּט ווידער אָן א גרויל...

שאטען.

אין דער היים דארט, ביי מיין זיידען
איז א לעמפעלע געווען;
אין די אווענדס פלעגט עס ברענען
שוואך און טונקעל, קוים צו זעהן...

בלויז דעם זיידען ביי דעם ספר
לייכט דאס לעמפעלע ניט פיעל;
מיר, די קליינוואַרג, אין דער פינסטער,
איינגעוויקעלט זיצען שטיל...

נאר די שאטענס, הויך און ריזיג,
טאנצען, שפּרינגען אויף די ווענט;
גרעסער איז דעם זיידענס שאטען —
כ'האב איהם לויט דער בארד דערקענט...

קליין דאס לעמפּיל, קורץ דאס קנייטעל,
דאכט זיך, באלד אט לעשט זיך אויס...
דאך די שאטענס, ווי זיי זיינען
אזוי אנזיכטיג און גרויס...

אך, פון וואנען — טראכט איך דעמאלט —
ווערען שאטענס ווי פון שפּרוך:
צי פון זיידענס צויבער-לעמפּיל,
צי פון זיידענס אלטען בוך?...

לאנג געשטארבען איז דער זיידע,
און דאָס לעמפּיל ברענט ניט מעהר:
ביידענס קנייטען אויסגעלאָשען —
און דער ספר אויף ניט דער!

אלץ בענייט און אלץ געענדערט,
און פערלאָשען און פערוויסט —
דאָך די שאָטענס, יענע שאָטענס
שפרינגען אלץ נאָך, שטארבען נישט.

ביים וואסער

אויפ'ן וואסער שווימען שיפען,
און איך שטעה ביים ברעג
די סיגנאלען רופען, רופען
אין דעם וויטען וועג...

אויף א מאסטבוים וועהט א פאהנע
פון א פרעמדען לאנד,
דאָרטען וואוינען גוטע מענשען,
פאר מיר — אומבעקאנט...

דאָרטען איז דער הימעל לויטער,
און די ערד איז גרין;
און ווי פאלמען אלע מיידלעך,
צעדערן — די זיהן.

דאָרטען וואָלט איך יונג געוואָרען,
אָבגעפרישט מיין בליק;
דאָרט געפונען וואלט איך אפשר
מיין פערלאָרען גליק...

אויפ'ן וואסער שווימען שיפען,
און איך שטעה ביים ברעג;
די סיגנאלען רופען, רופען
אין דעם וויטען וועג...

משיח-צייט.

איהר גרויע, איהר נאקעטע זעלעו,
אהן ליידען, אהן פריידען:
ווער וועט אייך בעהעלען,
און ליכט אייך בעקליידען?

אָ, איך קאן שוין ניט מעהרער פערטראָגען
אייער גוטס'ען, צאנקען;
אָ, צויבערער! קום א וואָרט זאָגען,
און זאָלען זיי גלאנצען און בלאנקען!

*

אַלץ איז באנקראָט:
דער מענש און גאָט;
און וואָס דו זעהסט
איז שימעל און פעסט.

טויט איז דער מוט,
ליעבע און גלוט;
קאמפף און האס —
עס טריאומפירט די גאס.

אלץ פאלט אין קראך
פון גרונד ביז'ן דאך.
דער מענש פאר שרעק
לויפט אין שענק אוועק.

נאָר שאַ — עפּעס שאַלט,
ווייט ערגיץ קנאַלט —
עס בלאָזט אַ טרומייט —
משיח געהט... משיח געהט!...

דאָס בוך פון לעבען.

וואו נעהמט מען דעם לעהרער,
וואָס זאָל אונז בעווייזען
אין בוך פונ'ם לעבען
צו שרייבען אָהן גרייזען?

עס געהט ווי א שוידער
די זעל אונז אריבער,
דאָס בוך פון'ם לעבען,
ווען מ'קוקט עס בלויז איבער: —

פערשריבען אין איילעניש,
אָהן וואָג און אָהן מאָס,
פיעל ווערטער — פור ליגען,
און קרום יעדער אות...

איין בלאט א פערפלעקטער
(אָ, דאכט מיר, אין בלוט!),
א צווייטער — חשבונות,
וואָס שטימען ניט גוט...

און קומט צו דער ענדע —
דאָס בוך איז פערמאכט,
קענסט גארנישט פעררעכטען:
עס פאלט צו די נאכט!...

* * *

אַ, ביי מיין פענסטער דער בוים!
ווי טרויעריג רוישען די בלעטער...
זיי זאָגען נביאות אויף שפּעטער
און טרוימען דעם אייביגען טרוים!

דעם אייביגען טרוים אָהן בעשייד
פון זיין און פון בליהען און פארבען,
פון וועלקען און דאַרען און שטאַרבען —
דעם טרוים פון דעם לעבען און טויט!...

מיר דאכט זיך...

מיר דאכט זיך, די ערד איז צעשטויסענער גלאָז, און איך געה!
די פיס זיינען נאקעט, און שפּיציג דער גלאָז —
עס טוט וועה!

פון ווייטען דאָרט ווינקט מיר א טייך און א פעלד;
אָ, איך איל!
ראָם בלוט אבצו־וואשען און רוהען אין פעלד
כאָטש א וויל!

נאָר ס׳רוקט זיך דער טייך און דאָס פעלד אלץ אוועק;
אָ, פאַרוואס?
איך ווייס ניט, ווער רייצט זיך מיט מיר, און איך פאל
אויפ׳ן גלאָז!..

אין גאס.

דו געהסט אין גאס — די מענשען־כוואליע,
זי רוישט מיט לעבענס־שטורעם;
דו געהסט און טראכסט: אך! אלע גליקליך —
נאר דו ביסט פול יסורים!

און פון דעם עולם זעהט דיך איינער,
די אויגען קנאה בליצען;
ער אויכ'עט טראכט: אך! אלע גליקליך —
דאס איז דעם לעבענס וויצען.

די בלינדע ליעבע.

איך קוש דיך מיט אויגען פערמאכטע
און פיהל ווי א דאפעלען גליק;
מיט אויגען פערמאכטע דערזעה איך
די ליעבע, די ערשטע צוריק!

און עפען איך אויף מיינע אויגען,
דערזעה איך אויף דיינע פערמאכט...
מיט דיר איז דאס זעלבע געשעהן:
אויך דו האסט פון ערשטען געטראכט...

צו איפערזיכטיגע.

אַ, זייט ניט אזוי אייפערזיכטיג,
אַ, זייט אנשטאָט דעם בעסער קלוג:
יאָ, ליעב האָב איך אלע אייך — ריכטיג! —
דאָך ליעבע פערמעג איך גענוג.

די איינע געפעלט מיט די בעקלעך,
וואָס בליהען, ווי רויזען א פּאָר:
דער אנדערערס קויל קלינגט ווי גלעקלעך,
און ס'דאכט מיר, עס זינגט ווי א כאָר.

נו, וויל איך אַ גארטען פערמעגען,
און האָבען א כאָר אויך דעריין...
אַ, דרויסען איז הארבסטיג און רעגען —
מיין כאָר אין מיין גארטען — אריין!

די היילונג.

קוש מיר אויס די גראהע האָר,
מיין זיס הארץ,
אפשר וועלען זיי צוריק
ווערען שווארץ!

קוש, מיין גאָלד, פון אויג מיר אויס
דעם יאוש־בליק;
וועל איך אפשר ווערען פרום,
גוט צוריק...

קוש פון מויל דעם סם מיר אויס
און פון צונג,
וועל איך אפשר ווערען צ'ריק
דום און יונג...

דער שמעטערלינג און די בלום.

די בלום, א חודש אלט,
א טאָג דער שמעטערלינג, —
נו, פליהט ער צו צו איהר
און פלאפּעלט אוים אלצדינג...

„איך געה באלד פון דער וועלט:
געלעבט האָב איך צו לאנג!
געגאסען האָב איך פיעל,
געלעבט אין פרייד, געזאנג...

און ליעבעריי געפיהרט
מיט יעדער בלום און בלאט...
אצונד איז נאכט... שוין נאכט,
איך פיהל מיך עטוואס מאט...

אָ דו, די לעצטע זיי
און אויך דיין ליעבע שענק...
און ווען איך שטארב ביי דיר,
געדענק מיך לאנג, געדענק!"

פריהלינג און ליעבע.

וואס איז עס פריהלינג? פריהלינג איז ליעבע.
וואס איז עס ליעבע? ליעבע איז פריהלינג;
פריהלינג און ליעבע — פון גאטס גנאדען ביידע,
ביידע א גאלדענער, ליכטיגער צווילינג.

ביידע זיי ווערען געבארען אין שטראלען,
ליכטיגער פריהלינג און לויטערע ליעבע;
ביידע פערוועלקען און שווינדען אין שאטען, —
טעג קומען אז דערנאך בענקענדע, טריבע...

דאך אין די טעג, אין די שאטענס פערהילטע,
ווינקט דיר א פריהלינג א נייער אין בלומען;
און נאך דער ערשטער פערלארענער ליעבע
שוועבט דיר דאס בילד פון דער צווייטער, וואס ט'קומען...

דער שמעטערלינג.

ליעבסטע, א שמעטערלינג זיין וויל איך אויך,
מיר געפעלט!
קורץ איז דאס לעבען, עס איז נאר א הויך
אין דער וועלט!
וואו איז אין לעבען דער צוועק און דער ציעל?
נאריש און דום!
איך בין דער שמעטערלינג (ס'איז נאר א שפיל!)
דו ביסט — די בלום...

נייע און אלטע ליעבע.

און ווידער א ליעבע א נייע —
די אלטע פון הארץ אויסגעריסען;
דאך קומט אלץ די אלטע, די אלטע,
אזוי ווי אליין, אהן דיין וויסען...

און ווידער א ליעבע א נייע,
און ברענט אויך אזוי ווי א פייער;
דאך יענע, די אלטע, בעפאלט דיך,
און לייכט פון דער ווייט אזוי טייער.

און ווידער א ליעבע א נייע:
א קושען, א צערטלען, א גלעטען...
דאך וואלסטו צו יענער אנטלויפען
און גליק, אויף די קניה, ביי איהר בעטען...

טרוימעריי.

איך ליג מיט אָפ׳נע אויגען
און טראכט פון איהר, מיין גליק;
געוועזן ערשט נעכטען איז זי,
און שוין בענק איך צוריק.

און זעה איך זי צומאָרגענס,
דאן זאָג איך איהר: פערבלייב,
פערבלייב מיט מיר אויף שטענדיג
און ווער מיין טייער ווייב. —

און אויב ס׳איז קליין מיין צימער —
א פּאַלאַץ בוי איך אויס,
די ווענט פון ווייסען מאַרמאָר,
די פענסטער העל און גרויס.

און מאך דיך פאר א מלכה
און טו דיר אָן א קרוין,
און נאָכטראַגען דיין שלעפּע
וועל איך אליין, אליין...

צו איהר.

עס ווערט מיין הארץ פערגיפטעט
פון וועלט און לעבענס־גאל;
א, קום צו מיר, מיין גוטע,
און זיי מיין זיסער קוואל.

איך געה ארום פערביטערט
פון מענשענס שפאט און גיפט;
א, קום צו מיר, מיין ליעבסטע,
דיין מויל בלויז האניג טריפט.

איך רעד מיט מענשען ווערטער,
און זיי צוריק—א שטיין;
נו, וויל איך איצט נאר רעדען
מיט דיר, מיט דיר אליין!

איך בלאנדזשע מיט מיין ליעבע —
וואס ברויך זי גאס און מארק?
נו, וועל איך זי דיר שענקען,
מיין ליעבע גרויס און שטארק!

רחמים.

געקומען אמאָל איז זי גאָר אומגעריכט
מיט צאַרטען און בלאַסען און נאַסען געזיכט.
„וואָס ביסטו, מיין עלענדע טויב, אזוי בלייך?״ —
האָב איך זי געפרעגט מיט רחמנות און ווייך.

זי האָט ניט געענטפערט, זי האָט נאָר געגיקט
צו מיר אויפ'ן הארצען און פעסט זיך געדריקט...
דאַן האָב איך פערשטאַנען, אז אלץ איז שוין שפּעט.
און האָב זיי געטרייסט און געקושט און געגלעט...

דאָך איך גלויב...

...דאָך איך גלויב, עס וועט זיך טרעפען,
ס'וועט די טיר זיך טון אַ עפען
ווען פאַרנאַכט,
שטיל און זאַכט,

אין מיין איינזאַם שטילען חדר,
שאַרכענד, אין די זיידען־קליידער
אַנגעטאָן —
קומט זי אָן!

ווי אַ צנועה, טיף געבויגען
לאָזט אַראָב זי איהרע אויגען —
אויגען בלוי,
בליקען טוי.

— אַ, ווער ביסטו? — וועל איך פרעגען —
און דורך וועלכע לענדער, וועגען
קומסט אַהער,
ברענגסט דיך ווער?...

פערשפּעטיגט.

אַ, איך האָב דיך פערשפּעטיגט, מיין קינד.
עס בלאָזט שוין דער ווינט,
און בלעטער פאַלען,
און ס׳לעשען זיך שטראַהלען — —
פערשפּעטיגט, מיין קינד...

אַ, הערסטו, דער שטורעם קומט אָן.
אַלץ איז פערשפּילט אין קאָן.
א פינסטערע נאַכט,
טיר און טויער פערמאַכט.
אַ, וואָס הויבט מען אָן צו טון ?

* * *

דו אָרימער מענש,
וואָס נאַרסטו זיך אָב.
און פּילסט מיט חלומות
דיין האַרץ און דיין קאָפּ ?

און זוכסט דיר אין לעבען
אַ שטיצע, אַ טרייסט,
און קוסט צו דער ליעבע
זיכער און דרייסט.

די ליעבע, א בליץ איז
פערשווינדט, ווי א בליק....
דו קוקסט זיך ארום —
און ס'איז פינסטער צוריק...

* * *

עס שטעהט דער יונגעל בלאס, דערשראקען,
איהם ציטערן די שווארצע לאקען...
א, שעהנער יונגעל, שרעק דיך ניט!
ניט דיך, ניט דיך דאך מיינט מיין ליעד!

דיך האב איך האלט, דיך האב איך גערן,
דען רייז ווי פערעל — דיינע טרערען,
און דיין געלעכטער קלינגט און שאלט,
פונקט ווי א קוואל פון פעלזען פאלט...

א, זאל מיין ליעד דיך נישט בעטריבען,
עס וועט די יונג־פרוי שטארק דיך ליעבען,
אט, זעה: זי רייסט פאר דיר א בלום,
און ס'בלייבט מיין אלטע לידעל שטום!

ווען דיין הארץ.

ווען דיין הארץ פערלאנגט זאָל קומען,
ווען דיין אויג קוקט אוים,
יענער קלאפט אין פרעמדע טירען,
דיינע ווייכט ער אוים.

ווער עס מאכט דיר שווער און איבעל,
יענער קומט צו געהן.
לאנג זיצט ער ביי דיר אין שטיבעל —
דו ביסט אלץ אליין...

דער פרייער פויגעל.

געקומען דער פויגעל פון לענדער פון ווייטע,
(געוועזען צוזאמען מיט חברה פערשייטע).

געקומען צום בוים, וואו זיין נעסט איז געשטאנען.
געזוכט איהם — צעטראגען; ער ווייס ניט פון וואנען...

דער בוים דער אוראלטער האט נאך א שטיל־שוויינען
געברומט און געשאקעלט די גראה־דיקע צווייגען;

און האט זיך גענומען דא מוסר איהם זאגען:
„דיין היים, זעה, איז חרוב, דער נעסט איז צעטראגען..

און וואס איז דער תכלית פון יאגען, פון ציהען;
א היים מאך אויף תמיד, גענוג ארומפליהען!...

און זעה, ווי איך שטעה אזוי פעסט, אזוי זיכער,
עס שרעקט מיך קיין שטורעם, עס שרעקט מיך קיין וויכער:

וועיל טיעף אין דער ערד האב איך ווארצלען געלאזען
און קיינמאל מיין באדען און היים ניט פער־לאזען"...

דער פויגעל ער שווייגט, אויפ'ן מויל ווי א זיגעל.
ער טראכט: „דו האסט ווארצלען, איך אבער — פליעגעל!...

צוויי וועגן.

1.

— וו'הין גערט איהר, יונגע קינדער,
אזוי פאמעליך, שטיל?
אך, געהט דאך, געהט געשווינדער —
צו געהן האט איהר נאך פיעל.

עס ענטפערן די קינדער:
„דער וועג איז אונז בעקאנט,
די זיידעס און די באבעס
זיי האבען דא געשפאנט...

מיר געהען לאנגזאם, לאנגזאם,
ווייל דארט, איהר זעהט, פון ווייט,
דארט שטעהט שוין דער בית־עולם...
מיר האבען צייט נאך, צייט"...

2.

— וואו געהט איהר, יונגע קינדער,
וואָס זינגט איהר אַזוי שטאַרק?
איהר זייט דאָך שוין פערמאַטערט
צווישען טאָל און באַרג.

עס ענטפערען די קינדער:
„דער וועג איז אַזוי ניי...
מיר יאָגען, יאָגען שנעלער
און זינגען צו דערביי...

דער וועג — אַן אומבעקאַנטער,
און ס'איז אַזוי צו מוט...
בלויז טאָלען, בערג און פעלזען — —
ס'מוז ערגיץ־וואו זיין גוט!..."

די יונגע מוטער.

שא, מיין קינד... דו ליעג און שווייג —
אויף דער אדלער זיצט אין שטייג:
פון דער שטייג די טיר איז צו
און ער שרייט אזוי ווי דו.

שטילער, קינד מיינס, ס'איז די וועלט
פול מיט שטייגען אויסגעשטעלט:
צי בחנם, צי בעצאהלט,
צי פון אייזען צי פון גאלד.

ווארף זיך, קינד, נישט און נישט פליה,
ס'וועט אומזיסט דיר זיין די מיה:
ביזטו קליין, צו ביזטו גרויס —
קענסט ניט פון הער שטייג ארויס.

שא מיין קינד, קיין קלאנג, קיין שארך!
דארט אין שטייג, דעם אדלער, הארך,
איז פון קלאפען באלד שוין מיעד,
פליגלען העלפען איהם אויך ניט!

וויין נישט קינד מיינס, שטיל און שא,
ס'איז מיין מזל אויך אזא,
אויך געפאנגען האט מען מיך,
שווייג־זשע שטיל, אזוי ווי איך!..

דער דיכטער און זי.
(אַ מעשה'לע)

ס'איז דער דיכטער שוין בעריהמט
און זיין נאָמען פול מיט גלאַנץ;
האָט דאָס פאָלק דערפאַר בעשטימט
שיקען איהם א בלומען קראַנץ.

ווייל געזונגען האָט זיין ליעד
פון דער ליעבעס פרייד און צער,
זאָל די שענסטע פון דעם לאַנד
ברענגען איהם דעם קראַנץ דערפאַר.

מיט א שמייכעל, וואָס בעגליקט
גיעט זי איהם דעם קראַנץ אין האַנד:
„ס'האָט דאָס פאָלק איהם דיר געשיקט
„און דיך גריסט דאָס גאַנצע לאַנד!

„אלע, אלע, קליין און גרויס,
שיקען דיר א גרוס דורך מיר!"
דאָך דעם דיכטער ווייזט זיך אויס
ווי זי קוקט אַלץ צו דער טיר...

— וואָס־זשע אײַלסטו זיך, מיין קינד?
פרעגט דער דיכטער ווי געקלעמט —
שמייכעלט זי און לאָזט איהר בליק
אויף דער ערד אראָב פערשעמט:

„אונזער ליעבע איז צו דיר,
גרויסער דיכטער, שטארק און הייס,
נאָר מיין חתן ווארט ביין טיר,
און ער קען נאָך ווערען בייז...“

אליין.

איך האָב צו זיך אליין גערעדט,
צו שטילען מיר מיין וועה:
די שפּיעל זאָל עכטער זיין, האָב איך
פערוואַנדעלט זיך אין צוויי...

דער איינער איז געוועזען קלוג,
דער צווייטער גאָר א נאר;
דער נאר איז פול מיט טרייסט געווען,
דער קלוגער פול מיט צער.

דער קלוגער האָט געזאָגט אזוי:
„ניטאָ שוין מעהר קיין גליק“!
דער נאר האָט אָבגעענטפערט שטאָלץ:
„דער פריהלינג קומט צוריק“.

לאַנג האָבען ביידע דיסקוטירט,
דער — געגען, יענער — פאר:
דער קלוגער איז גערעכט געווען,
דאָך גליקליכער — דער נאַר.

היי, איהר יונגע יאָהרען!

היי, איהר יונגע יאָהרען!
קענט איהר מעהר נישט קומען —
וואָס זשע האָט איהר אלע
וועגען מיר פערנומען!

יאָהרען קומען נייע,
כ׳וואָלט זיי פריי בעגעגענט:
שטעהט איהר מיר ענטקעגען,
ווי נאָך נישט געזעגענט.

און דערצו בעריהמערס
זייט איהר פון די גרעסטע:
„מיר, די יונגע יאָהרען,
זיינען דאָך די בעסטע!“

יא... געוויס... עס מאָלט זיך
שעהן, וואָס געהט פערלאָרען...
זעגענט זיך דאָך אָפּ שוין,
לאָזט מיך ווייטער פאָהרען.

שעהן איז אויך דער ווינטער,
מיט זיין שנעע דעם ווייכען,
אויף אַ גרינגען שליטעל
קען מען גליק אויך גרייכען.

שפאנט־זשע איין די פערדלעך
מיט די ווינטער־גלעקלעך:
פאר דעם קלוגען מאן איז
ווינטער אויך ניט שרעקליך...

צום מזל.

1.

בעט איך רעגען — שיינט די זון,
בעט איך זונשיין — פלייצט א רעגען;
מזל, וואָס ווערט זיין דערפון,
וואָס דו גערסט מיר אַלץ אקעגען?

וואָס איך בעט און וואָס איך וויל,
ווילסטו קיינמאָל ניט ערפילען; —
מזל, אויב דאָס איז א שפיל,
דאַן געפעלט מיר — לאָמיר שפילען!...

2.

א לייד — א ליעד; א לייד — א ליעד:
וואָס קענסטו, מזל, מאכען —
דו ווערסט גיכער ווערען מיד,
איך וועל ליידענד לאכען.

מזל! מעהר נאָך ליידען גיעב,
כ׳שטעל מיך נישט דערוויעדער,
איך האָב דיינע ליידען ליעב —
ליידען זיינען ליעדער...

ליעדער אלערליי.

דער רבי איז געשטאָרבען.

דער רבי — געשטאָרבען... פון חדר
צולויפען די יונגע תלמידים
און ס'הויבט זיך אַ טומעל אין געסיל —
פאַראוים אין דער שפּיץ — בני־יחידים.

פערלאָשען די אויגען דעם רבי'ס
וואָס האָבען ווי פייל'ען דורכ'דרונגען,
פערשלאָסען די ליפּען, וואָס האָבען
די פּסוקים נביאים'ס געזונגען.

געשטאָרבען דער רבי... אַ שמחה!
און טהאָן מעגסטו וואָס דו זאָלסט וועלען:
דו קענסט זיך אין זאמדען אויסקויקלען,
דו קענסט אויפ'ן קאָפּ אויך זיך שטעלען...

דער רבי — געשטאָרבען! אַ חדוה
די קינדערשע אויגען — זיי ברענען,
די וועלט איז איצט זיי'רע אין גאַנצען,
זיי וואָלטען בעצווינגען זי קענען...

אין מארק צו די קארשען די רויטע!
שרייט אוים דער ארי־שבחבורה!
זיי קויפען, זיי כאפען, זיי נאשען,
אהן רבי׳ן בעקומען זיי גבורה!

אין וואלד, חברה! — דונערט אוים לייבע
דעם קצב׳ס, א יונג ווי אן אייזען,
און מעסט פון די הענד זיינע מוסקעלס
און וויל שוין זיין גבורה בעווייזען.

דער רבי — געשטארבען... די אויגען
מיט פונקען זיי שפריצען און גליהען
און לאזען זיך ווייט פונ׳ם ישוב —
זיי יאגען צום וואלד און זיי פליהען...

א שטויב הויבט זיך אויף אין די געסלעך,
די טאטעס און מאמעס די קלוגע,
זיי מורמלען: „דער רבי — געשטארבען,
די קינדער, זיי ווערען משוגע...

„א קלייניגקייט קינדער אהן תורה —
זיי וועלען די וועלט איבערקעהרען“!...
(ביי מאנכער אן ארימער מוטער
בעווייזט אין די אויגען זיך טרעהרען...)

דער רבי — געשטארבען... זיי לויפען
און אט איז שוין הינטער די הייזער —
זיי הויבען אן שפיעלען מלחמה —
און לייבע דעם קצב׳ס איז קאיזער...

איין קאיזער איז ווייניג... א צווייטער
ווערט בענדעט — א זוהן פון א שינדער...
און ס'פלאקערט אין וואלד די מלחמה
פון ווילדע, צולאזענע קינדער...

שטאָדטישע פריינדשאפט.

איז אמאָל איהם גוט געגאנגען
און דאָס מזל האָט בעגליקט איהם
האָבען פריינד איהם גוט עמפפאנגען
און זיי האָבען דאַן ענטציקט איהם.

ס'איז געווען א וועלט א וואוילע
און די מענשען אלע בראווע;
און ער צאָהלט פאר זיי מיט שמחה
פאר דעם וויין און פאר די קאווע...

שפעטער... אך ניט שטענדיג געהט עס! —
ס'הויבט אמאָל זיך אָן צו שלעפען,
און עס האָבען אלע פריינד דאַן
אויפגעהערט צו איהם זיך קלעפען.

איינזאם... און ער פיהלט זיך גליקליך
וויל זיין איינזאמקייט געניסען,
פריי איז ער איצט ווי א פייגעל —
קיינער טאָר עס דאך ניט וויסען...

אך זיין נייעם גליק טאָר איצטער
קיינער נישט פון זיי ערפאהרען,
דען זיי קענען ווידער קומען
און ער האסט אזוי די נאַרען...

אונזערע הימלען.

אונזערע הימלען
זיי הענגען אונז גרוי,
אויף אונזערע פעלדער
פאלט נישט קיין טוי.

עס פאלט נישט קיין טוי
און בליהט נישט קיין בלום,
און אונזערע פייגעל
לאנג שוויינגען שטום...

א פאנצער א פרעמדען
טראָגט אונז׳רער א העלד
און שיסט גאָר זיין ברודער
אין ווילד פרעמדען פעלד.

געקליידט אונזער העלד איז
אין פרעמדען געוועהר
און אונזערע שוועסטער
בעשיצען ועט ווער?

אונזערע העלדען —
וואו וועלט האָט אן עק
און אונזערע שוועסטער
זיצען אין שרעק...

און קען אונזער העלד דען
ערוואַרטען זיין לויהן,
ווען פרעמדע רעגיערען
און טראָגען די קרוין?...

חנוכה-פאנטאזיע.

אונזערע ליכטלעך
אונזערע אכט,
ווער וועט זיי צינדען
היינטיגע נאכט!

הערסטו ווי דרויסען
הוליעט דער ווינד?
טוליע זיך, טוליע זיך
נעהענטער, מיין קינד!

לאנג איז געלעגען
ס'לעמפעל פערשטויבט,
האבען איהם רויבער
נעכטען גערויבט.

וועלען פון לעמפעלע
מאכען א שווערד
וועלען בעצווינגען
ד' ארימע ערד.

וועלען זיי שלאגען זיך,
שלאגען זיך לאנג,
ביז עס וועט ווערען
זיי אלייז באנג...

װעלען זײ אַלע
קומען פֿון פֿעלד
װעט פֿון איהר חלום
אױפֿשטעהן די װעלט.

אָבער ביז װאַנען
ג׳שעהן װעט דער נס,
ליעג אין דער פֿינסטער,
ליעג און פֿערגעס...

צוויי דורות — צוויי מאמעס.

געבוירען איז זי אין א שטעדטעלע,
בײ אידעלעך;
פערשלעפערט האָט די מאַמע איהר אין בעטעלע
מיט ליעדעלעך.

זי האָט געזונגען איהר פון ניסעלעך
און פייגעלעך,
זי האָט געקושט איהר אין די פיסעלעך
און אייגעלעך.

יאָהרען פליהען ווי אויף רעדעלעך —
אך, ווי ביטערליך!
ערשט געוועזען יונגע מיידעלעך
שוין זעלבסט מוטערליך!

נייהט זי איצט אין א שאפּ א קליידעלע
א פערטרויערטע
און פון „פלעשעל" זויגט דאָס קליינע מיידעלע
מילך פערזויערטע...

די בוימער רופען.

ווייט פון שטאָדט און ווייט פון מארק
שטעהען בוימער אין א פּארק;

שטעהען בוימער, הויך און שלאַנק —
אַלע בוימער — איין געדאנק!

וואָס־זשע טראכט איהר, בוימער, וואָס
און איהר מורמעלט מיט פערדראָס?

זייט איהר דען נישט פול מיט קראפט,
פעהלט די ווארצלען איי'רע זאפט?!

איי'רע בלעטער נישט געדיכט?
שיקט דער הימעל וועניג ליכט —

וועניג ליכט דען, זון און שיין?
וואָס־זשע זאלט איהר טרוי'ריג זיין?

ענטפערן בוימער אָפּ צוריק:
זאפט און שיין און זונען־גליק!

דאָך איז אונזער הארץ געקלעמט
און מיר זיינען ווי פערשעמט.

אונזער זאפט און אונזער גרין
האָט קיין האפט און האָט קיין זין.

ווען עס קומען נישט אהער
די, וואָס ארבייטען דאָרט שווער.

אויסגעפוצט איז פרישען גרין,
שטעהען, קוקען מיר אהין

צו דער שטאָדט, און בענקען שטיל
נאָך די שעהנע פאָרלעך פיעל:

רופען מיר מיט צווייגען צו:
קומט צו אונז, צום שפיעל און רוה!

שפיעלט און זינגט און פלעכט אייך קרענץ
אָדער לאָזט אייך פריי אין טענץ.

שעהנע טעכטער, שלאַנקע זיהן —
בלויז פאר אייך מיר זיינען גרין:

און אין אונזער שמאָלסטען שטעג
מאכט דאָס פאָרל זיך א וועג,

רעדען אלץ פון הארץ ארויס,
און מיר זאָגע זקיינמאָל אויס...

אַ תפלה.

קליינע בלאסע קינדער
אין די גרויסע היצען,
זאָלסטו, גאָט, פון קראנקהייט
און פון בייז בעשיצען.

קליינע בלאסע קינדער
מיט די ליעבע אויגען,
זאָל זיי וואויל בעקומען
מוטערס מילך, וואָס זויגען:

אויב די מוטער ארבייט
ערגיץ־וואו פערטרויערט,
זאָל דאָס מילך אין פלעשעל
ווערען נישט פערזויערט.

און פאר אלע קינדער,
וואָס אין דרויסען שפּיעלען,
פון די פעלדער שיקען
זאָלסט א ווינט א קיהלען.

קיהלקייט פון די טייכען,
ווינטעלעך פון טאָלען,
אז די קליינע קינדער
זיך דערקוויקען זאָלען —

פון די ווייטסטע פעלדער
זאָל די היילונג קומען:
גאָט, בעשיץ די קינדער,
פון דער וועלט די בלומען! —

אויף די פעלדער.

אויף די ווייטע, ברייטע פעלדער
בלאָנזשעט אום אַן אַלטער פּויער;
אויף זיין הונגעריגען פּנים
הענגט אַ שווערער, שווארצער טרויער.

ער בעטראַכט די קאָרען־זאַנגען
הויכע, פולע און גערּאטען:
וועט עס אָנקומען די מענשען
אָדער ווידער צו דעם שטן?

אַלטע זיצען אין די הייזער,
קינדער הונגערן און שמאַכטען
און די יונגע זיהן די בעסטע
שיקט מען טעגליך־אויסצושלאַכטען...

וועט דער בלוטיג־בייזער פייער
פון מלחמה זיך פערלעשען?
אך, עס איז די העכסטע צייט שוין
קאָרען שניידען, תבואה דרעשען!

און דער אַלטער פּויער קניהט זיך,
הויבט צום הימעל זיינע אויגען...
בלויז אַ שווארצע מחנה קראָהען
זיינען קראַקענד דורכגעפלויגען.

און א וויינטעלע א שטילער
האט געבלאזען פול מיט טרויער,
און אויף ווייטע, ברייטע פעלדער
בלאנזשעט אום דער אלטער פויער...

העלדען.

איך לייען אין צייטונג
פערשיעדענע נעמען,
מיט וועה און מיט קלעמען —
און זוך א בעדייטונג.

אך, צעטלען פערשיעדען
פון אידישע העלדען
די צייטונגען מעלדען —
דאס בלוט הויבט אן זיעדען!

אך, לאנג איז דער רייסטער!
א נאמען פערשריעבען,
קיין זכר געבליעבען,
קיין קדיש, קיין טרייסטער!

עס ווערען פערשניטען
די לעבענס פון ברידער,
און זייערע ליעדער
פערשטומען אין מיטען.

אלטע לייט.

איך האָב זיי ליעב די אלטע לייט,
וואָס קוקען ערגיץ אזוי ווייט...
אין זייער בליק שווימט אום א צער,
דער צער פון דער פערגענגליכקייט.

דאָס איז א צער געמישט מיט שרעק
און מיט ערוואַרטונגען אויף וואָס;
אויף יונגע קוקען זיי מיט פרייד
געמישט מיט קנאה און פערדראָס...

און געהען זיי אמאָל אין פּארק
אויף זייערע שטעקענס אָנגעשפּארט
בעטראַכטען זיי א יעדען בוים
און שמייכלען דאַן, ווי קינדער, צאַרט.

זיי שעצען אָב א יעדען שטראַהל
וואָס גאָט פון הימעל זיי בעשערט,
און דאנקען איהם, וואָס ער ערלויבט
זיי אומגעהן אויף דער שענער ערד.

זיי היטען יעדע רגע אָפּ,
ווי טרינקער יעדען טראָפּען וויין,
פערלאָרען זאָל ניט געהן אומזיסט
קיין פונק פון ליכט, קיין טראָפּען שיין...

א תפלה.

אין מיין אונגליק, גאָט,
דאַרף איך דיך ניט האָבען,
כ'קען מיין אונגליק שטיל
אין מיין האַרץ בעגראָבען.

כ'קען דאָס אונגליק שוין
גאָר פון לאַנגע צייטען,
און איך טראָג בסוד
איהם פון דיר און לייטען.

כ'וויים צום אונגליק אויך
מיטלען גאָר פערשיעדען:
אין מיין אונגליק, גאָט,
לאָז איך דיך צופריעדען...

אבער ווען דו ווערסט
גליק אמאָל בעשערען,
זאָלסטו דאָן פון מיר,
גאָט, זיך ניט אבקעהרען.

האַלטען גליק בסוד
איז א זאַך א שווערע:
מענשען וועלען דאָן
פייערען מיין עהרע.

און צווישען פריינד
וועל איך שטענדיג זיצען,
זאָלסטו, דעמאָלט, גאָט
מיך פון זיי בעשיצען...

אלטע בריעף.

אלטע, אמאָליגע בריעף! —
און ריהר איך זיי צופעליג אָן —
ווי קלינגט מיר אין הארצען אָפּ, טיעף
א לאנג שוין פערקלונגענער טאָן!

כ'לעג אלע זיי אוים אויפ'ן טיש
און צעהל ווי א קארגער זיין געלד
און בלעטער זיי אלע און מיש,
און זוך ווען א בריוועלע פעהלט!

פערשיעדענע בריעף זיינען דאָ:
אין איינעם געלאדען איך ווער
צו קומען אין פינקטליכער שעה —
ווייל ווארטען איז איהר אזוי שווער.

א צווייטער — פול לוסטיגע רייד
און איטליכעם וואָרט, ווי געשפּאסט;
איך ווייס ניט ביז היינט דעם בעשייד
צי האָט זי געליעבט, צי געהאסט...

א דריטער איז טרוקען און קאלט:
דאָס זעגענט זיך איינע מיט מיר,
דאָך ווען נאָר איהר בריעוועל איך האלט
דערהער איך זי קלאפּט אין מיין טיר...

די וואָג.

(אַ ניו־יאָרקער בילד)

אויף דעם עלעווייטאָר סטיישאָן,
וואו עס סטאָפּט דאָרט יעדער טריין,
שטעהט אַ וואָג אין מיטען דרינען
ווי פערלאָזען און אליין.

אַנדערוואָכען, ווען די מחנות
יאָגען, איילען זיך צום שאָפּ,
זעהט זי קיינער, מערקט זי קיינער —
ס'גיעט דער טריין זיי גלייך אַ כאַפּ!

און ער טראָגט זיי שנעל, מיט אימפּעט
און ער שפּייט זיי ערגעץ אויס...
און אין איילעניש, צוטראָגען,
יעדער לויפט צום שאָפּ ארויס.

און אין אָווענט איילט מען ווידער,
יעדער מיט זיין צער געהיים...
טריינס זיי לויפען, טריינס זיי סטאָפּען —
יעדער יאָגט געשווינד אהיים...

און די וואָג דאָרט אויף דעם סטיישאָן
בלייבט פערשעמט, פערלאָזט, געקרענקט:
קיינער קוקט ניט אין איהר ווינקעל,
און קיין בליק ווערט איהר געשענקט!...

איהרע ציפער־אויגען, דאכט זיך,
קוקען אזוי בייז און הארט, —
ווי זיי וואלטען זייער קרבן
מיט אן אונגעדולד דערוואַרט...

*

ס'געהט די וואך אוועק אין לייד —
ס'קומט דער זונטאג אן מיט פרייד...
ס'לויפען, ס'טאפען טריינס ווי פריה'ר,
נאר דאס פאהרט מען צום שפאציער!

ס'איילט זיך קיינער ניט אזוי,
ניט דאס מיידעל, ניט דער באי...
אויפ'ן סטיישאן שפאנען אום,
פארלעך, פארלעך אומעטום.

און עס גיט א באי א זאג:
„קיידי, קום אהער צום וואג!"
און ער ווארפט א סענט אין שפאלט —
קיידי'ס לאכען קלינגט און שאלט!

„שטעל זיך, קיידי, גיכער, שנעל!"
קיידי'ס לאכען קלינגט אליץ העל! —
„כא־כא־כא און כי־כי־כי!"
פול ענטציקונגען איז זי!

נאר דער בחור שטעהט און ווארט:
האט די וואג איהם אבגענארט?
„בלייב נאך, קיידי, שטעה נאך, שטעה...
וויפיעל װעגסטו? הונדערט צוויי!?..."

קיידי ענטפּערט, ווי פערטראַכט:
כ'האָב געוואויגען הונדערט אַכט!"
— וואו זשע זיינען זעקס אַהין?
— פרעג אין שאַפ, ביי דער מאַשין!

דער געפאלענער שטערן.

זעהט, א שטערן איז געפאלען! —
ר' פלעגט פערלעצען
פון דעם הויכען, שטילען הימעל
די געזעצען.

ניט געוואלט דער זון, וואס בלענדעט,
זינגען שירה,
האט מען איהם פעריאגט צום ערשטען
פון דער דירה.

איז ער נע־ונד, פערוואגעלט
באלד געווארען,
און זיין גלאנץ און גוטען נאמען
דארט פערלארען.

און די „גדולים": מארס, יופיטער,
זיינע ברידער,
האבען איהם אראגעשטויסען
אין דער נידער.

האט ער זיך נאך אלץ געהאלטען,
אומגעטריבען,
און איז פעסט ביי זיין עקשנות
אלץ געבליבען.

ביז ער האָט בעשלאָסען איינמאָל
שלום ווערען;
דאַן איז ער אראָבגעפאלען —
און — אויס שטערען!...

וועלט און זי.

און וואָלט איך בעזונגען מיין ליעבע צו דיר,
מיין ליעבע פון טאָג צו טאָג שעהנער, —
וואָלט דעמאָלט געוואָרען אין גאַנצען די וועלט
פון קלינגענדע, טאַנצענדע טענער.

און אלע, וואָס יאָגען און טרייבען דאָ אום,
זיי וואָלטען פערגאַפטע געבליבען:
די קרעמער זיי וואָלטען די קראַמען פערמאַכט
און וואָלטען גענומען זיך ליעבען...

די שניידער און שוסטער זיי וואָלטען אוועק
געלעגט זייער אָהלען און שערען...
און ס'וואָלט אונזער וועלט, אונזער אָרימע וועלט
מיט אלץ, וואָס זי האָט, חרוב ווערען...

דער פראָפעסאָר פון ליעבע.

(מאָדערנע באַלאַדע)

אמאָל איז — מיר דאכט זיך — אין ליטא
א בחור א קלוגער געוועזען:
געבילדעט אין אלערליי חכמות,
דערצו נאָך „א מאַסע“ בעלעזען.

בטבע — א רוהיגער, שטילער,
האָט קיינמאָל פון זיך ניט געבלאָזען,
און האָט זיך געהאַלטען בעשיידען,
און „נידעריגער פאר די גראָזע“ן.

ס'איז היינט אין דער וועלט, אין דער גרויסער
קיין סך דאָ אַזעלכע פארשוינען.
דערפאר פלעגט מיט איהם זיך צו חבר'ן
אין שטאָדט דאָרטען איטליכען לויהנען.

פערמעגט האָט א שטיבעל א קליינע
דער דאָזיגער בחור דער גוטער,
א הונגעריגער פריינד פלעגט דאָרט קריגען
טיי שטענדיג און ברויט אָפט מיט פוטער.

נאָר דאָס איז געוועזען ניט דער עיקר,
וואָס האָט דאָרט די יונגוואַרג גענומען:
דערהויפט פלעגען יונגען פערליעבטע
צום בחור אין שטוב ארויפקומען.

ווייל קלוג איז געווען דער בחור
אזוי ווי ס'איז אויבען געשטאנען,
ג'וואוסט אויסוועניג הייען'ס געדיכטע
און אלערליי „טיעפע" ראמאנען.

און אויך שאפענהויערס סיסטעמע,
פון ליעבע, די זייטען די טריעבע;
א פאכמאן געווען איז דער בחור,
אן עכטער פראפעסאר פון ליעבע...

נו, זיינען אלע געקומען
און פלעגען דעם בחור דערציילען
פון ליעבע די וואונדען די טיעפע,
און בעטען איהם, ער זאל זיי היילען...

דער בחור גיט מאנכען א מיטעל
די ליעבע צוריק צו געווינען:
צו האלטען זיך קאלט מיט דער מיידעל
איז איינע פון פיעל מעדיצינען.

און נאך איינעם הייסט ער זיין ווארים:
„פערגעסען זיך" ראט ער אן אנדערן,
און ווייזט זיך פאנאנדער א דריטער —
דאן הייסט, ער ווי היינע, איהם וואנדערן.

א פיערטען גאר קנייפט ער אין בעקעל
און טאפט איהם דעם קאפ און צולאכט זיך:
דו-ביזט נאך צו יונג פאר דער ליעבע,
דו ליידסט גאר ניט, — ברודער—דיר דאכט זיך.

אזוי זיינען יאָהרען געגאַנגען,
זיין פּראַקטיק געוואַקסען אַלץ גרעסער:
ביז ס'האָט אין אַ העלען פריהמאָרגען
אליין זיך פערליעבט דער פּראָפעסאָר.

אוועק איז ער צו דער „געליעבטער",
געווינען איהר הארץ וועט ער זיכער:
ווער וויים נאָך צו ליעבע די מיטלען
ווי ער פון די טייערסטע ביכער!

געגאַנגען איז שטיל ער, פּאַמעליך —
ער מעג זי האָטש שטאַרקער נאָך ליעבען:
„צום גליק טאָר מען קיינמאָל נישט יאָגען" —
האָט ערגעץ אַ דיכטער געשריעבען.

נאָר פּראָסט איז געוועזען דאָס מיידעל,
אין ביכער גאַנץ ווייניג בעהעוועגט;
אַ מיידעל פון פּאָלק — קוים געלעזען
און קוים אין אַ סדור געדאַווענט.

און ביז אונזער בחיר ז'געקומען
מיט מיטלען פון בוך אויסגעלעזען,
איז אַלץ שוין געוועזען פערלאָרען,
איז אַלץ שוין פערשפּעטיגט געוועזען.

ער האָט זיין געליעבטע געפונען
ביי אַ יונג אין צוויי אָרימס ווי אייזען;
זי האָט בלויז איין שמייכעל געגעבען
און מעהר ניט געוואָלט זיך איהם ווייזען.

דאן איז דער פראפעסאר פון ליעבע
א קראנקער א היים קוים געקומען,
און קיין פאציענטען זייט דעמאלט
האט ער שוין נישט מעהר אויפגענומען.

ער האט זיך פערשפארט אין זיין שטיבעל
פערהאקט אלע פענסטער און טירען,
און האט זיך די סודות פון ליעבע
נאך טיעפער גענומען שטודירען..

הערבסט-ליעדער.

1.

אויף די פעלדער ווייגען ווינטען —
געה נישט, קינד, אין פעלד:
אויף די פעלדער שלייכט דער אומעט
און בעקלאָגט די וועלט.

אויף די פעלדער געהט אום איינער
מיט אַ גראָהען זאַק
און אַ צווייטער — הויט און ביינער —
מיט אַ טעמפּער האַק.

אויף די פעלדער שטעהען בוימליך
ציטערען פאַר שרעק
און אַ פויגעלע אונהיימליך
קלאָגט און פליהט אוועק.

אויף די פעלדער הערט זיך טרויערן
און דו ווייסט ניט ווער...
געה נישט קינד, דו וועסט בעדויערן
און זיך פיהלען שווער...

2.

ווי די ווייסע רויזען וועלקען,
פאר מיין פענסטער, פאר מיין טיר:
ווייסע רויזען — שווארץ געווארען —
מיידעל, קום ניט איצט צו מיר!

ווי די ווייסע רויזען וועלקען
בויגען זיי׳רע קעפּלעך איין:
מיידעל זאלסט אין טהיר ניט קלאפען,
ב׳לאז דיך איצטער ניט אריין.

ווי די שטומע רויזען וויינען,
און ווי הילפלאז זיינען זיי!
מיידעל, מיידעל, קום ניט איצטער —
לאז מיך איבער מיט מיין וועה...

אינהאלט:

ערשטער טהייל:

דאָס לעבען ציהט.

דאָס לעבען ציהט — — — — — — — — 9
ווען דו געהסט אמאָל פערביי — — — — 11
טעג — — — — — — — — 13
גליק — — — — — — — — 14
צייט־מאָטיוו — — — — — — — 16
אין וועג — — — — — — — 17
דו ביזט ווי א רויז — — — — — 18
די געזוכטע ליעבע — — — — — 19
דער זיעגער — — — — — — 21
זעקס מיליאָן מענשען — — — — 22
די רויז — — — — — — — 25
זי און דער טרוים — — — — 27
אַלע — — — — — — — 28
אויפ׳ן ים — — — — — — — 29
צום ים — — — — — — — 31
צום דיכטער — — — — — — 32
פון בענקענדען — — — — — — 34
כל־זמן — — — — — — — 35
ניט אַלץ — — — — — — — 36
אין א שניי נאכט — — — — 37
די שבועה — — — — — — 38
אומעטיג — — — — — — — — — 39
און וואו דו קומסט — — — — — — 40
דו פערגעסט מיך ליעבסטע — — — — —41

די אלטע קשיא — — — — — — 42
דער הערבסט — — — — — — 43
זומער טעג — — — — — — 45
אויפ'ן באנקעט — — — — — 46
ווי א בלום — — — — — — 47
מיר שטאמען אלע פון אן אנדער וועלט — 48
פון חדר — — — — — — — 50
מיר בענקען — — — — — — 51
וועלט און מענש — — — — — 52
אויפ'ן גרינעם גראז — — — — — 53
דוד צו אבישג השומנית — — — — 54
א ווארט — — — — — — — 55
ווי לאנגווייליג — — — — — — 56
די פאר — — — — — — — 57
האפנונג — — — — — — — 59
צו א שנעעלע — — — — — — 60
נאך א מאנטאג, נאך א דיענסטאג... — 61

צווייטער טהייל:

טראמפייטען שאלען.

טראמפייטען שאלען — — — — 65
מיטער — — — — — — — 66
איך בין זיי מקנא — — — — — 68
מוטער און קינד — — — — — 71
נייע איכה'ס — — — — — — 73
דער פוילישער טאג — — — — — 74
א וועלט־חרוב — — — — — — 76
א בריעף צו דער ליעבסטער — — — 77

לשנה טובה — — — — — — — 78
די געפאנגענע טויב — — — — — 81
נייע צייט רעכענונג — — — — — 83
ביי'ם בארג סיני — — — — — 84
דער באל פון דעם זיעג — — — — 86
שפעטער — — — — — — — 89
קינדער־שפיעל — — — — — — 90
אויפ'ן פעלד... — — — — — — 91
ווייסער טויב פון שלום — — — — 92
ארבייטסלאזיגקייט — — — — — 94
א מלחמה־בריעף — — — — — 96
וועלט פרושים — — — — — 99
שלח מנות — — — — — — 101

דריטער טהייל:

די היים.

פראלאג — — — — — — — 107
שבת פאר נאכט — — — — — 108
מיין היים — — — — — — 110
די ווינד־מיהל — — — — — — 113
פסח — — — — — — — 115
דאס טייכעל — — — — — 116
שפוך חמתך — — — — — 117
שבת אין ניו־יארק — — — — — 118
עס ציהט זיי — — — — — 119
שטערען — — — — — — — 120
גייז, איך וועל אהיים ניט פאהרען... — 123
אין א גאס אין מיטען שטאדט — — 124
אין די וויסטע לענדער — — — — 126

פיערטער טהייל:

מעשה'לעך און באלאדען.

די גאָלדענע קייט — — — — — — —131
די צויבערין — — — — — — — 134
יוסף חסיד — — — — — — — 137
דער גוטער קעניג און דאָס פאָלק — — — 140
דער פערבלאָנדזשעטער מלאך — — — — 143
די צוויי ראדיקאלען — — — — — 147
דער איד מיט'ן קרייץ — — — — — 149
די קעלנערין — — — — — — — 151
סטרייק — — — — — — — — 153
א געזאנג צו קעמפפערינס — — — — 154
דער שונא — — — — — — — — 156

פינפטער טהייל:

אבענד־געדאנקען!

א קארטען־ליעדעל — — — — — — 161
אין א פרעמדען לאנד — — — — — 162
א גרוס — — — — — — — — 163
אין דער שפעטער שטונדע — — — — 164
די נאכט — — — — — — — — 165
צום רעגענדיל — — — — — — — 166
ברען אוים — — — — — — — 167
חלומות — — — — — — — — 168
איינזאמקייט — — — — — — — 169
עס דאכט מיר — — — — — — — 171

אוונד — — — — — — — — 172
קום שוין — — — — — — — — 173
דער וואנדרער — — — — — — 174
שווייג דו ים! — — — — — — — 175
וואוהין — — — — — — — — 176
דער שלאָס — — — — — — — 178
שאטען — — — — — — — — 179
ביי'ם וואַסער — — — — — — — 181
משיח־צייט — — — — — — — 183
דאָס בוך פון לעבען — — — — — 184
אַ, ביי מיין פענסטער דער בוים... — — 185
מיר דאכט זיך — — — — — — 186
אין גאס — — — — — — — 187
די בלינדע ליעבע — — — — — 188
די אייפערזיכטיגע — — — — — 189
די היילונג — — — — — — — — 190
דער שמעטערלינג און די בלום — — — 191
פריהלינג און ליעבע — — — — 192
דער שמעטערלינג — — — — — 193
נייע און אלטע ליעבע — — — — 194
טרוימעריי — — — — — — 195
צו איהר — — — — — — 196
רחמים — — — — — — — — 197
דאך איך גלויב — — — — — — — 198
פערשפעטיגט — — — — — — — 199
ווען דיין הארץ — — — — — 201
דער פרייער פויגעל — — — — 202
צוויי וועגען — — — — — — 203
די יונגע מוטער — — — — — 205
דער דיכטער און זי — — — — 206

אליין — — — — — — — — 208
היי, איהר יונגע יאהרען! — — — — 209
צום מזל — — — — — — — — 211

זעקסטער טהייל:

ליעדער אלערליי.

ד׳ער רבי איז געשטארבען — — — — 215
שטאָטישע פריינדשאפט — — — — 218
אונזערע הימלען — — — — — 219
חנוכה־פאנטאזיע — — — — — 221
צוויי דורות — צוויי מאמעס — — 223
די בוימער רופען — — — — — 224
א תפלה — — — — — — — 226
אויף די פעלדער — — — — — 228
העלדען — — — — — — — 230
אלטע לייט — — — — — — 231
א תפלה — — — — — — — 232
אַלטע בריעף — — — — — — 234
די וואָג — — — — — — — 235
דער געפאַלענער שטערען — — — — 238
וועלט און זי — — — — — — 240
דער פראָפעסאר פון ליעבע — — — 241
הערבסט־ליעדער — — — — — 245